14 ԱՊՐԻԼ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 69 (823)

Ազգ

Azg
armenian daily

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Քըրք Քըրքորյանի ազդեցուցիչ քայլը «Կրայսլերում»

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 13 ԱՊՐԻԼ: Հայտնի ամերիկահայ գործարար [illegible] Քըրքորյանի «Տրասինդա ինվեստմենթ կորպորեյշընի» խումբը, ինչպես և [illegible] հայտարարեց, թե «Կրայսլեր» ավտոարդյունաբերական ընկերության մեծագույն բաժնետեր (10 տոկոս) Քըրքորյանն ու նույն ընկերության նախկին նախագահ Լի Այակոկան գրավոր առաջարկ են ներկայացրել «Կրայսլերի» նախագահությանը, ցանկություն հայտնելով 22,8 մլրդ դոլարով գնել ամբողջ ընկերությունը: Ու թեեւ նախագահությունը վիրավորված մերժել է առաջարկը ու պատասխանել, թե «Կրայսլերը» վաճառքի չէ, Քըրքորյանի ու ընկերոջ այդ առաջարկը գնցել է ամբողջ բորսաները, որտեղ յուրաքանչյուր 55 դոլար արժող բաժնետոմսերի գինն աճել է 10 տոկոսով: Ու երբ նկատի ունենանք, որ Քըրքորյանի բաժնետոմսերի գինը «Կրայսլերում» շուրջ 2 միլիարդ դոլար է կազմում, առա կարելի է պատկերացնել նրա սեփական [illegible] գումարը սեփական առաջարկի շնորհիվ... Հիշեցնենք, որ Քըրք Քըրքորյանը 77 տարեկան է, իսկ Այակոկան 70: Վերջինս նախագահ էր [illegible] ժամանակ նախագահն էր «Ֆորդ» ընկերության եւ անակնկալ կերպով պաշտոնից հեռացվել էր նրա կողմից, եւ անցնելով «Կրայսլերի» ղեկին, կարճ ժամանակում սնանկացումից փրկել այդ ընկերությունը: ■

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Սահմանադրության նախագիծը կներկայացվի քննարկման

Երեկ տեղի ունեցավ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի վերջին՝ թվով 107-րդ նիստը: Ինչպես հայտնեց ԳԽ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վահագն Սկրտչյանը, արդեն ավարտվել էր նախագծի լրամշակումը, արվել էին խմբագրական որոշ փոփոխություններ, որից հետո նպատակահարմար գտնվեց սկզբունքային հարցերի շուրջ կազմակերպել բովանդակային քննարկումներ, որից հետո էլ անցկացվեց քվեարկություն:

Նախագիծը՝ 21 կողմ, 3 դեմ, 1 ձեռնպահ հարաբերակցությամբ, ընդունվեց: Դեմ են քվեարկել Ֆրունզե Խաչատրյանը (Կոմկուս), Ռուբեն Հակոբյանը (ՀՅԴ) եւ Հրանտ Խաչատրյանը (ՍԻՄ), իսկ ձեռնպահ՝ Յուրի Սարգսյանը: Հանձնաժողովի 30 անդամից նիստին մասնակցել է 25-ը: Որոշում է ընդունվել, որ բացակա հինգ անդամները կարող են հետագայում իրենց ստորագրությունը դնել:

Հանձնաժողովը որոշել է նաեւ, որ աշխատանքային խմբի անդամներ Վահե Ստեփանյանը եւ Վլադիմիր Նազարյանը խորհրդարանին ներկայացնեն ընդունված նախագիծը: Այժմ հիմք ընդունված Սահմանադրության նախագծի լրամշակված տարբերակը կներկայացվի Գերագույն խորհուրդ:

Ըստ արդեն ընդունված Սահմանադրական օրենքի, Սահմանադրությունը կարող է ընդունվել կամ Գերագույն խորհրդի ձայների 2/3-ով, կամ հանրաքվեով:

Ա. Հ.

ՄՈՍԿՎԱ

ՌԴ Պետդումայում ունկնդրումներ «Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության գոտու իրավիճակի մասին»

Ա. Ղուկասյան. «Պե՞տք է ենթադրել, որ Ռուսաստանը խաղաղական շահեր չունի տարածաշրջանում»

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ,
Սեփ. թղթակից, Մոսկվա

Չգիտեմ, սնահավա՞տ են արդյոք պատգամավորները, բայց Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դումայում ապրիլի 11-ին ԱՊՀ գործերի եւ հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի անցկացրած «Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության գոտու իրավիճակի մասին» խորհրդարանային ունկնդրումները, չգիտես ինչու, դարձան հենց 13-րդը: Ունկնդրումներին ներկա էր ԼՂՀ պատվիրակությունը նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ղեկավարությամբ: Ռուսաստանի խորհրդարանի ստորին պալատում առաջին անգամ ելույթ ունեցավ ԼՂՀ ներկայացուցիչը՝ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը (ընդարձակ այդ ելույթից մի հատված, ըստ մեզ ամենակարեւորը, թարգմանաբար ներկայացնում ենք հայերեն):

Ունկնդրումները բացելով, խորհրդարանային կոմիտեի նախագահ Կոնստանտին Զատուլինը հայտնեց, որ դրանք անցկացվում են ապրիլի 24-ի «հայ ժողովրդի 1915-1922 թթ. ցեղասպանության ողբերգական տարելիցի» նախօրեին, ավելացնելով, որ իր գլխավորած կոմիտեն Դումայի խորհրդին արդեն ներկայացրել է համապատասխան Հայտարարության նախագիծը, որը մոտ ժամանակներս հավանաբար կընդունվի պատգամավորների կողմից: Ողջունելով ԼՂՀ նախագահին ու պատվիրակությանը, Մոսկվայում Հայաստանի դեսպան Յուրի Մկրտումյանին, նախարարությունների ու գերատեսչությունների ներկայացուցիչներին, Զատուլինը դժգոհեց, որ իրեն չի հաջողվել ապահովել Ադրբեջանի պաշտոնական ներկայացուցիչների ներկայությունը, թեեւ Ռուսաստանում այդ երկրի դեսպան Ռամիզ Ռզաեւին դեռ նախօրոք ծանուցվել էր նախատեսվող ունկնդրումների մասին: Զատուլինին հասցեագրված նամակում Ռզաեւը «Ռուսաստանի Դաշնության խորհրդարանում Ադրբեջանի Հանրապետության շահերից [illegible] իրավունքների շուրջ խորհրդարանային ունկնդրումների անցկացումը» գնահատել էր որպես միջամտություն Ադրբեջանի ներքին գործերին: Պետդումայի նախագահ Իվան Ռիբկինին ապրիլի 10-ին հղած հեռագրում նույնպիսի դիրքորոշում էր արտահայտել նաեւ ադրբեջանցի պաշտոնակից Ռասուլ Գուլիեւը: Ունկնդրումները բնութագրելով որպես «Ադրբեջանի հանդեպ ոչ բարեկամական քայլ», որի արդյունքը կդառնա «լուրջ մեր երկու երկրների ավանդական բարյացակամ հարաբերությունների վատացումը», մեջլիսի նախագահը նշում է, որ «Չեչնիայի վերջին իրադարձությունների կապակցությամբ Ադրբեջանում որոշ ուժեր փորձում են սխալ հարցը դնել Ադրբեջանի խորհրդարանի քննարկմանը, սակայն ԳԽ ղեկավարությունը եւ պատգամավորների բացարձակ մեծամասնությունը դա թույլ չեն տվել եւ թույլ չեն տա»: Ճիշտ է, ինչ ավելի ուշ պարզվեց, որ Ադրբեջանի դեսպանատան առաջին քարտուղարն այնուամենայնիվ գտնվում է դահլիճում:

Որքան հայտնի է ինձ համար որքան էլ շոյիչ լինի ունկնդրումների բուն փաստը, դրանց տոնայնությունը եւ ԼՂՀ նախագահի ներկայությունը, որին հենց այդպես էլ ներկայացրին (դա խոսք վերցրեց բարձրագույն ռուս երեսփոխանին, որը, ինչպես պարզվեց, Ադրբեջանի կոմկուսի կենտկոմի դիտորդն էր), համենայն արդարության դեմ է նշել, որ դահլիճում ռուսաստանցի պատգամավորների թիվը, մեղմ ասած, զգալիորեն պակաս էր հայերի եւ ոչ այնքան հայերի հայ ու հայամետ գործիչների թվից, որոնք, իհարկե, անկասկած ուզում էին որեւէ բան ասել: Թող ներեն չվիրավորվեն, բայց երբ 1988 թ-ից սկսած սկզբնական փուլում մանուկ հայամետ գործունեությունը դրական արդյունքներ էր տալիս, ապա հետագայում մեծ մասամբ այնքան «ծանր ռուգեց», որ անհնար է ստույգ ասել, թե որանց հայտնվելն ու ելույթները երբեմն ավելի շատ օգու՞տ, թե՞ վնաս են տալիս: Ու երեւի թեւավ պատահական չէր ընդմիջումից հետո աշխատանքային նախագահությունում Անդրանիկ Միհրանյանի հայտնվելը, որը դահլիճում էլ բավական լավ էր դիտվում:

Տես # էջ 2

Հանդիպում ՀՕՄԿ գրասենյակում

Չորեքշաբթի, ապրիլի 12-ին, ՀՕՄԿ գրասենյակում տեղի ունեցավ հանդիպում ՀՕՄԿ ՀՎ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի եւ ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանի միջեւ: Հանդիպմանը մասնակցում էր նաեւ ՀՕՄԿ կարգապահական ատյանի ատենապետ Ալեքսանդր Թադեւոսյանը:

Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակին ու սահմանադրական գործընթացին առնչվող հարցեր: Երկու կուսակցությունները ներկայացրեցին իրենց մոտեցումներն ու դիրքորոշումները ԳԽ Ազգային ժողովի առաջիկա ընտրությունների եւ նախընտրական արշավի վերաբերյալ:

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Իրադրությունը դարձյալ սրվեց հայ-ադրբեջանական սահմանում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Մեկօրյա ընդմիջումից հետո հայ-ադրբեջանական սահմանագծում իրադրությունը դարձյալ սրվել է: Ապրիլի 12-ի երեկոյան Ադրբեջանի տարածքից ականանետներից եւ զենքի այլ տեսակներից գնդակոծվել են Իջեւանի շրջանի Կարմիր վայրի պաշտպանական դիրքերը: Գրեթե նույն ժամանակ հրազենի կրակի տակ են պահվել Տավուշի շրջանի Չինարի գյուղի պաշտպանական դիրքերը:

Հայաստանի պաշտպանության նախարարության մամլո ծառայությունում ՍՆԱՐՔ գործակալությանը հայտնեցին, որ երկու դեպքում էլ Հայաստանի բանակային ստորաբաժանումները պատասխանել են հակառակորդին դադարեցնել գնդակոծումները: Տուժածներ չկան:

Գերմանիան օգնելու է Ադրբեջանին ղարաբաղյան հարցում

13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ապրիլի 13-ի «Ազերբայջան» թերթը հայտնում է, թե Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովը եւ Ադրբեջանում ԳՖՀ-ի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Միխայել Շմունկը ստորագրել են համաձայնագիր փախստականների բնակավայրում համագործակցելու մասին, որի շրջանակներում ԳՖՀ-ն տրամադրելու է Ադրբեջանին 5 մլն մարկի մարդասիրական օգնություն: Շմունկը նշեց, որ այդ գումարը ծախսվելու է փախստականների համար բնակարաններ կառուցելու նպատակով: Անդրադառնալով հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորմանը, նա հայտարարել է. «Մենք Լեռնային Ղարաբաղի տարածքը համարում ենք Ադրբեջանի անքակտելի մասը եւ հետագայում մեր հանրապետությունը ցույց կտա ամեն տեսակի դիվանագիտական աջակցություն այդ խնդրի լուծման համար»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կիպրոսը կարող է մաս կազմել Ղարաբաղում խաղաղապահ ուժերին

ՆԻԿՈՍԻԱ, 13 ԱՊՐԻԼ: Կիպրոսի մայրաքաղաքից մեր հատուկ թղթակից Ջորջ Տեր-Բարսեղը տեղեկացնում է, որ երբ կղզու արտգործնախարարության իր համաձայնությունը տա եւ Նախարարների խորհուրդն էլ հաստատի, Կիպրոսը կարող է մաս կազմել Ղարաբաղում խաղաղապահ միջազգային ուժերին, ինչպես հաղորդել է արտգործնախարարության համապատասխան բաժնի պատասխանատու Թալիա Պետրիդեսը: Վերջինս ասելով, նախարարության արտաքին կապերի բաժինն այս իմաստով համաձայնական է արդեն ներկայացրել արտգործնախարար Ալեքոս Միխայլիդիսին, որպեսզի վերջինս առաջարկի կառավարությանը մաս կազմել 3000 հոգանոց միջազգային այդ ուժերին: Միայն թե, ասել է Թալիա Պետրիդեսը մեր թղթակցին, նկատի ունենալով կիպրոսյան զինված ուժերի սահմանափակ քանակությունը, Կիպրոսը խաղաղապահ ուժերին կարող է մասնակցել սոցիալական կազմով եւ նյութական աջակցությամբ:

Սուրեն արք. Գաթարոյանը Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության տեղապահ

Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության Ազգային կենտրոնական վարչությունը հինգշաբթի օրը տեղի ունեցած իր նիստում կաթողիկոսական տեղապահ է նշանակել (Անթիլիասի կաթողիկոսության կանոնադրությամբ տեղապահի ընտրություն չի նախատեսվում) Բերիո թեմի (Հալեպ) առաջնորդ Սուրեն արքեպիսկոպոս Գաթարոյանին: Միաժամանակ, որոշվել է կաթողիկոսական ընտրությունները անցկացնել առաջիկա հուլիսի ամսին, դրանց կազմակերպումը վստահելով կաթողիկոսական տեղապահին:

Միրոն Շիշմանյանը մեկնեց Աշգաբադ

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Արդեն մի քանի օր է, ինչ Հայաստանի մայրաքաղաքի բնակիչները լույս են ստանում արտակարգ գրաֆիկով՝ օրական 1 ժամ: Այս պայմանակարգը սահմանվել է թուրքմենական գազի հանրապետություն չհասնելու կապակցությամբ: Էլեկտրակայաններ գազի արտադրությունը իրականացվում է հիմնականում ջրային պաշարների օգտագործման հաշվին: Ինչպես ՍՆԱՐՔ-ի թղթակցին հաղորդեցին Հայաստանի էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարարության մամլո կենտրոնում, նախարար Միրոն Շիշմանյանը երեկ մեկնեց Աշգաբադ այս հարցը կարգավորելու համար:

ՇՐՋԱՆ

Իրաքը պահանջում է դուրս բերել թուրքական զորքերը

13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իրաքի կառավարությունը պահանջել է անհապաղ դուրս բերել թուրքական զորքերը Հյուսիսային Իրաքից: «Ազատություն» ռադիոկայանի ապրիլի 13-ի հաղորդման համաձայն, Իրաքի ԱԳՆ-ի հայտարարության մեջ թուրքական զորքերը դատապարտվում են մարդու իրավունքների աղաղակող խախտումների, այդ թվում խաղաղ բնակիչներին սպանելու համար:

Ղազախստանում խոլերայի սպառնալիք

ԽԱՍԱՎՅՈՒՐՏ (ԴԱՂՍՏԱՆ), 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՏԱՐ-ՏԱՍ: Մեքենաների մեջ եւ անմիջապես գետնին քնող փախստականների հոսքը, ինչպես նաեւ բաղնիքների բացակայությունը հանգեցրել են շրջանում համաճարակաբանական իրավիճակի բարդացմանը: Որոշ կանխատեսումների համաձայն, մոտ ժամանակներս սպասվում է խոլերայի ոչ պակաս, քան 700 դեպք եւ մոտ 10 անգամ ավելի բացիլակիրների քանակ: Տեղի իշխանությունները չունեն կանխազգուշական միջոցառումների համար անհրաժեշտ միջոցներ: Ինչպես գտնում են դիտորդները, նման իրավիճակում փախստականների համար արվարձաններում տեղաբաշխվելիք վրանային ավանները ոչ միայն չեն լուծի խնդիրը, այլեւ միայն կբարդացնեն այն:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՄՈՍԿՎԱ

«Պե՞տք է ենթադրել, որ Ռուսաստանը քաղաքական շահեր չունի տարածաշրջանում»

Սկիզբը էջ 1

Բայց, երբ անտեսենք այն ամենը, ինչը ունկնդրումներին փոքր-ինչ հանրահավաքային բնույթ էր տալիս, փորձագետների շատ ելույթներ անչափ օգտակար եղան: Իմ կարծիքով, անվիճելի հետաքրքրություն էր ներկայացնում Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման առթիվ Մինսկի խմբի համանախագահ, հատուկ հանձնարարությունների դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովի շարադրած ՌԴ ԱԳՆ դիրքորոշումը: Ընդգծելով այն բանի կարևորությունը, որ շուտով (մայիսի 12-ին) լրանում է Ռուսաստանի մասնակցությամբ շրջանում հրադադարի պահպանման մեկ տարին, նա արտահայտվեց Ռուսաստանի ու ԵԱՀԿ-ի ջանքերի «ներդաշնակեցման ու համակարգման օգտին», որն առանձնապես չհիացրեց ինչպես Կոնստանտին Զատուլինին, այնպես էլ զեկուցմամբ հանդես եկած ՌԴ պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչ, խաղաղապահ ուժերի ղեկավարման վարչության պետ, գեներալ-մայոր Արինախինին:

ՌԴ փոխարտգործնախարար Ալբերտ Չեռնիշևը ունկնդրումների մասնակիցներին ծանոթացրեց Կասպից ծովի շուրջը տիրող իրադրությանը: Թերևս առաջին անգամ այդքան բացահայտորեն առաջադրվեց ու քննարկվեց նավթի հանքավայրերի մշակման, նավթի փոխադրման և Ղարաբաղի իրադարձությունների կապերի հարցը: Ի դեպ, ռուսական «Լուկօյլ» նավթային ընկերության և վառելիքի ու էներգետիկայի նախարարության ներկայացուցիչները, որոնք հրավիրված էին և համաձայնել էին ելույթ ունենալ ունկնդրումների ժամանակ, վերջին պահին որոշեցին դա չանել:

Ունկնդրումների նյութերն ու արդյունքները կքննարկվեն ԱՊՀ գործերի կոմիտեի նիստում, որը կպատրաստի Պետդումային ուղղված իր հանձնարարականները, ինչը, Կոնստանտին Զատուլինի խոսքերով, կնպաստի «աշխարհաքաղաքական առումով Ռուսաստանի և ԱՊՀ-ի զարգացման տեսանկյունից Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորման նկատմամբ ՌԴ իշխանությունների դիրքորոշման ձևավորմանը»: Իսկ ինչ վերաբերում է այդ առթիվ ընդունված հայտարարությանը, ստորև դրա գլխավոր մասերը:

ՌԴ Դաշնության խորհրդի հայտարարությունը հրադադարի տարեդարձի առթիվ

Երկու էջ կազմող այդ հայտարարության մեջ մասնավորապես ասվում է. «Ռուսաստանի միջնորդությամբ հաջողվեց վերջապես 1994 թ. մայիսի 12-ից կանգնեցնել զանգվածային արյունահեղությունը:

Դաշնության խորհուրդը ողջունում է հրադադարի ռեժիմի պահպանումը, ընդհուպ մինչև հաշտության համաձայնագրի կնքումը, այն կատարելու հակամարտ կողմերի վճռականությունը, ինչպես նաև հնարավոր միջադեպերի հարթման կարգի վերաբերյալ նրանց պայմանավորվածությունը:

Դաշնության խորհուրդը կողմերին կոչ է անում բանակցել առանց նախապայմանների, հանդես բերել ճկունություն և կոնստրուկտիվություն, համբերությամբ փնտրել փոխզիջումներ:

Դաշնության խորհուրդը Ադրբեջանի Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության պետությունների ղեկավարներին, խորհրդարաններին և Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությանը կոչ է անում դրսևորել բարի կամք և մարդասիրական քայլ անել այդ ցավոտ խնդիրների լուծման ուղղությամբ, առաջին հերթին ազատել գերիներին ու պատանդներին մինչև Լեռնային Ղարաբաղի հրադադարի տարեդարձը: Դա կթեթևացներ հակամարտության բազմաթիվ զոհերի վիճակը, կօգներ կողմերի միջև վստահության վերականգնմանը:

Դաշնության խորհուրդը պատրաստ է այսուհետև էլ մասնակցել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման ուղիների որոնմանը, նպաստելով այդ խնդրի քաղաքական լուծմանը և Անդրկովկասում կայուն խաղաղության վերահաստատմանը»:

Արկադի Ղուկասյանի ելույթից

Ռուսաստանը մեզ դուրս գրեց 1992 թ. սկզբներին զորքերը դուրս բերելով Ղարաբաղից, մեզ մենակ թողնելով 7-միլիոնանոց Ադրբեջանի հետ: Բայց բոլոր կանխատեսումներին հակառակ, մենք տոկացինք, ավելին, պատերազմից դուրս եկանք ամրապնդված: Մենք լուծում էինք մեր խնդիրները, կառուցում պետականություն, վերականգնում տնտեսությունը, ստեղծում բանակ, կռվում էինք, այն էլ ոչ վատ: Բայց ծագեց հետաքրքիր իրավիճակ: Ամբողջ համաշխարհային ընկերակցությունը մեր գործողությունների հետևում տեսնում էր Ռուսաստանի ստվերը: Թերթերից, վերլուծական տարբեր աղբյուրներից, այդ թվում նաև ռուսական, դիվանագետների ու լրագրողների հետ զրույցներից մենք զարմանքով իմանում էինք, որ մեզ կառավարում է Մոսկվան և մեզ մոտ ռուսներ են կռվում: Ամենքը վստահ են, թե մեր և ձեր աշխարհաքաղաքական շահերը համընկնում են: Երբեմն մեզ էլ է այդպես թվում: Բայց, ցավոք, Լեռնային Ղարաբաղը ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների տեսանկյունից դիտվել և դիտվում է որպես ինչ-որ հավելված: Ճիշտ այնպես, ինչպես Ղրիմը ռուս-ուկրաինական, Աբխազիան ռուս-վրացական հարաբերություններում: Այդ դերը բնավ հրապուրիչ չէ, առավել ևս մենք էլ ակնհայտորեն դրանից դուրս ենք եկել: Մենք գտնում ենք, որ իրավունք ունենք Ռուսաստանի քաղաքականության մեջ տեղի հույս ունենալ այն դերին համապատասխան, որ խաղում ենք փոխադարձ շահերի իրացման գործում:

Կանխատեսում եմ այն երկյուղները, որոնք կապված են Ռուսաստանում համանման խնդիրների, մասնավորապես Չեչնիայի խնդրի առկայության հետ: Չեմ զբաղվի պատմաքաղաքական և միջազգային իրավական առումներով Չեչնիայի և Ղարաբաղի խնդիրների տարբերության ապացուցմամբ: Իսկ այդ ապացույցները բավականաչափ համոզիչ են: Հարցին կմոտենամ մի քիչ այլ կերպ:

Ինչո՞ւ Թուրքիան կարող է Ղարաբաղի հարցում բացահայտորեն պաշտպանել Ադրբեջանին, ունենալով համանման Կիպրոսի խնդիր: Ինչո՞ւ Ադրբեջանը կարող է օգնել Չեչնիային, ունենալով Ղարաբաղ: Ինչո՞ւ Պակիստանը կարող է Բաքվին անթաքույց աջակցելով, միաժամանակ բացահայտորեն պաշտպանել Քաշմիրի ինքնորոշման իրավունքը: Պատասխանը պարզ է: Ամենքը ղեկավարվում են իրենց շահերով: Իսկ Ռուսաստանը, պետք է ենթադրել, քաղաքական շահեր չունի տարածաշրջանում, այլապես ճշմարտության այդ որոնումը շատ դժվար է բացատրել:

ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հիվանդանոցային դպրոց «Արաբկիր» կենտրոնում

Արդեն հինգերորդ տարին է, շվեյցարական VAD կազմակերպությունը «Արաբկիր» մանկական կենտրոնում հիմնել է, այսպես կոչված, հիվանդանոցային դպրոց՝ շվեյցարացի լոգոպեդ Քրիստինա Լոյմանի նախաձեռնությամբ: Այն հիմնականում սպասարկում է ուռո-նեֆրոլոգիական բաժանմունքի 7-15 տարեկան հիվանդ երեխաներին, որոնք առողջական վիճակի պատճառով զրկված են սովորական դպրոց հաճախելու հնարավորությունից: Հիվանդանոցային դպրոցն ունի տասնմեկ ուսուցիչ, որոնք օրվա ընթացքում երեխաների հետ պարապում են հայերեն, մաթեմատիկա, օտար լեզու և այլ առարկաներ: Բացի այդ, դպրոցն ունի խաղասենյակ և հմուտ ձեռքերի արհեստանոց: VAD-ը դպրոցին և, մասնավորապես, արհեստանոցին ապահովում է գրքերով, գրենական պիտույքներով, երաժշտական գործիքներով, կարուծեքի պարագաներով: Երեխաներն այստեղ զբաղվում են ամենատարբեր աշխատանքներով՝ նկարչությամբ, ասեղնագործությամբ, գործելով, կարուծելով, կավագործությամբ և այլն: VAD-ը Շվեյցարիայից արհեստանոցի համար ուղարկել էր կարի մեքենա, կավաթրծման վառարան, արդուկներ, ծեփի աշխատանքի տարբեր պարագաներ:

Շվեյցարիա ուղարկված աշխատանքները մեծ հաջողությամբ վաճառվել են, և ստացվել են նոր պատվերներ:

Դպրոցի երեխաները շատ հաճախ կազմակերպում են համերգներ իրենց հարևանությամբ գտնվող հոսպիտալում բուժվող ազատամարտիկների համար: Նրանք սերտ կապի մեջ են նաև Քանաքեռի «Զատիկ» մանկատան հետ: Շվեյցարիայից եկած օգնությունից (հագուստ, խաղալիքներ և այլն) դպրոցի տնօրինությունը նաև նրանց է բաժին հանում:

Ինչպես նշեց դպրոցի տնօրեն Արևալույս Հովակիմյանը, դպրոցի ուսուցիչներից մի քանիսը եղել են Անգլիայում, որտեղ սովորել են այդ հիվանդությամբ տառապող երեխաների հետ աշխատելու ձևերը:

- «Արհեստական երիկամ» սարքի մեկ անգամվա օգտագործման գինը արժե 500 դոլլար, դրանցով «Արաբկիր» մանկական կենտրոնին ապահովում է կրկին VAD կազմակերպությունը: Նրանք ծրագրել են նաև Աղվերանում բացել մի հանգստյան տուն՝ երիկամային հիվանդությամբ տառապող երեխաների համար:

Տիկին Հովակիմյանը նշեց նաև, որ մայիսին Քրիստինա Լոյմանի նախաձեռնությամբ փորձի փոխանակման նպատակով Երևան են ժամանելու մի քանի մասնագետներ Գերմանիայից և Շվեյցարիայից:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԵՂԵՌՆ-80

Ապրիլի 21-23-ը Եղեռնին նվիրված միջազգային գիտաժողով

Ապրիլի 21-23-ը Երևանում, Գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահության սրահում տեղի կունենա Հայոց մեծ ցեղասպանության խնդիրներին նվիրված միջազգային գիտաժողով: Բացի հայաստանցիներից, գիտաժողովին կմասնակցեն աշխարհի տարբեր երկրներից շուրջ 40 գիտնականներ:

Հրավիրվածների թվում են Իվ Տեռնոնը Ֆրանսիայից, Յուրի Բարսեղովը Մոսկվայից, Տիսա Հոֆմանը Գերմանիայից, Ռիչարդ Հովհաննիսյանը և Վահագն Տատրյանը ԱՄՆ-ից, Անահիտ Տեր-Մինասյանը Ֆրանսիայից, Լևոն Վարդանը Բեյրութից, Ռուբեն Պողոսյանը Սիրիայից: Կան ֆրանսաբնակ և գերմանաբնակ թուրք պատմաբաններ, որոնք ընդունում են ցեղասպանության իրողությունը, սակայն գիտաժողովին նրանց մասնակցության հարցը դեռ վերջնականապես չի ճշտվել:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Տեղապահը» ՀՅԴ հայաստանյան նոր պաշտոնաթե՞րթ

Ապրիլի 12-ից Երևանում տարածվում է «Տեղապահ» խորագրով թերթի 1-ին համարը, որը ստորագրված է «Խմբագրական խորհուրդ» անվանումով: Թերթը լույս է տեսնում 99 օրինակ տպաքանակով: Թերթի առաջին էջում ՀՅԴ Բյուրոն շնորհավորում է Գարեգին Ա-ին Ամենայն Հայոց կաթողիկոս ընտրվելու առթիվ: Տեքստերը հիմնականում անընթեռնելի են, սակայն վերնագրերն ասում են իրենք իրենց մասին. «Եղել ենք, կանք ու կլինենք», «Յուրաքանչյուր ազնիվ հայ հոգու խորքում դաշնակցական է», «Գոյություն ունի՞ արդյոք դիվանագիտորեն չարգելված դաշնակցականների ցուցակ», «Իսկ իրար աչքերի մեջ նայելու օրը գալու է», «Մի դեպքում փնտրում չկա, մի այլ դեպքում՝ ծոցում» և այլն:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Արժեքավոր նվիրատվություններ «Հայաստան» հիմնադրամին

Օրերս «Հայաստան» հիմնադրամը բարձրարժեք նվերներ ստացավ Արգենտինայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանության կողմից և պոլսահայ տիկին Նվարդ Աքբեքբեմալճյանից: Արգենտինայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանությունը 1914 թվականին պատրաստված արծաթյա մի զարդատուփ էր նվեր ստացել արգենտինահայ Դիարբեքիրյանների ընտանիքից, որի վրա դրվագված է հին հայկական զինանշանների մի համաստեղություն և կա «Հայության Սուրբ Նշան» մակագրությունը: Պատմական արժեք ունեցող այս զարդատուփը դեսպանությունը նվիրեց հիմնադրամին: Պոլսահայ Նվարդ Աքբեքբեմալճյանը զբաղվում է ասեղնագործությամբ: Նա հիմնադրամին է նվիրել խիստ յուրօրինակ բրդյա ասեղնագործվածքի հինգ նմուշ: Ազգային տուրքի ծեսով հիմնադրամին մասնակցելուն զուգահեռ, բացառիկ չեն ընտանեկան մասունքների կամ սեփական ստեղծագործությունների նվիրատվությունները հանուն Հայաստանի և Արցախի զորացման:

ԵՐԵՎԱՆ

Քաղխորհուրդ. Չկայացած առերեսում

Կարելի է սոսկ զարմանալ համապատասխան մարմինների աշխատակիցների «անտեղյակությամբ», որոնք նոր կրթական ծրագրի քննարկումը նախատեսել էին անցկացնել ապրիլի 13-ին: Բանն այն է, որ ճիշտ նույն ժամանակ ընթացող կառավարության նիստին բնականաբար ներկա էին ԿԳ լուսավորության նախարարի պաշտոնակատար Աշոտ Բլեյանը և քաղաքապետ Վահագն Խաչատրյանը: Մինչդեռ ակնկալվում էր առաջին առերես հանդիպումը երկու կողմերի միջև (ԿԳ լուսնախարարի և քաղխորհրդի կրթության հանձնաժողովի՝ քաղաքապետի ներկայությամբ): Նման պարագայում նույնիսկ կարևոր չէ, որ «քննարկումը» այնուամենայնիվ կայացավ: Երքաղխորհրդի դահլիճում հավաքված կրթության հանձնաժողովի անդամները երկար ժամանակ ստիպված էին սպասել իրենց նախագահ Ռոբերտ Գաբրիելյանին և լուսավորության փոխնախարար Արծրուն Սահակյանին: Կարևորն այն է, որ նման «շփոթությունները», որոնք, ինչ խոսք, տապալում են սպասվելիք գործնական քննարկումների ընթացքը, ներկայումս բնորոշ են նաև այլ բնագավառներին (երքաղխորհրդի անվերջ հետաձգվող նստաշրջան, ավանդատուների հարց և այլն): Կրթության հանձնաժողովի որոշ անդամների կարծիքով, նման «անտեղյակությունները» ծրագրված բնույթ ունեն:

Փրկության հեռախոս՝ 003

Մենք պատմել էինք «Փրկության հեռախոս» ծառայության մասին և խոստացել լրացուցիչ տեղեկություններ տալ նրանց մասին:

«Փրկության հեռախոս» ծառայությունն այժմ աշխատում է Պուշկինի 25 հասցեում արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության շենքում: Ծառայության հեռախոսահամարն է «003», որով աշխատում են միանգամից երեք ապարատներ: Ունեն նաև քաղաքային հեռախոս 53-68-88: 6 հոգուց բաղկացած օպերատիվ խումբը հերթապահում է վերոհիշյալ հասցեում: Քաղաքի կենտրոնում գտնվելը նպաստում է արագ աշխատանքին: Ծառայությունն ունի «ՈՒԱԶ» մակնիշի մեկ ավտոմեքենա, անհրաժեշտության դեպքում օգտագործում են նաև սեփական մեքենաները: Վառելիքով ապահովում է արտակարգ իրավիճակների պետվարչությունը:

Մոտ օրերս ուղիղ կապ կհաստատվի ներքին գործերի, շտապ օգնության և հրշեջ ծառայության հետ: Ներկայումս մշտական կապ կա քաղաքացիական պաշտպանության շտաբի հետ, դա օգնում է աղետների դեպքում նրանց անմիջապես տեղյակ պահելուն:

Նման ծառայություն արդեն գործում է նաև Ստեփանակերտում, ծրագրվում է ստեղծել Վանաձորում և Աբովյանում: Հասկանալի է, թե ինչ պատասխանատու և լարված աշխատանք են կատարում տղաները ամեն հեռախոսազանգի հետ հուզվելով: Բայց, պետք է նշել, որ կան անլուրջ մարդիկ, որոնք զանգահարում են և չեն խոսում, լսափողը տալիս են երեխաներին կամ կեղծ կանչեր տալիս: Խնդրում ենք ավելի լուրջ վերաբերվել և չծանրաբեռնել հեռախոսահամարը:

Մ. Խ.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7.8852) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊԱՒԷԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

«ԴԱՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ»

Նավթային ճակատամարտը մոտենում է հանգուցալուծմանը

Վաղուց ծովի նավթի շահագործման վերաբերյալ «դարի պայմանագրի» շուրջ ծավալված կասկածի պայքարը կարծես մոտենում է իր հանգուցալուծմանը: Ինչպես հայտնի է, 1994 թ. սեպտեմբերի 20-ին ստորագրված այդ պայմանագրով, որի ընդհանուր արժեքը մոտ 7,4 միլրդ դոլար է, նախատեսվում էր, որ ադրբեջանական «Սոկար» ընկերության բաժինը կլինի 20, ռուսական «Լուկօյլ»-ինը 10, թուրքական «TPAO»-ինը 1,75 տոկոս եւ այլն: Պայմանագրի ստորագրմանը հաջորդած աղմուկը (Ռուսաստանի դժգոհ էր ընդամենը 10 տոկոսանոց բաժնից) բավականին արագ մարեց, եւ թվում էր, թե ամեն ինչ հարթ կլինի: Սակայն հետագա իրադարձությունները ցույց տվեցին, որ հիմնական ճակատամարտերն առջեւում են: Ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ Հեյդար Ալիեւը հայտարարեց, թե Ադրբեջանը պատրաստ է իր բաժնից 5 տոկոս զիջել Իրանին: Ու թեեւ այդ մասին զեկուցում էին չխոսել, այնուհանդերձ հայտնի էր, որ դրա դիմաց Իրանը պատրաստվում է լրջորեն աջակցել Նախիջեւանին: Միաժամանակ ադրբեջանական պաշտոնյաները հայտարարեցին, թե եւս 5 տոկոս պատրաստ են զիջել թուրքական «TPAO»-ին:

Այս երկու հայտարարություններն էլ լայն արձագանք առաջացրեցին Արեւմուտքում: Միացյալ Նահանգները շտապեցին իրենց դժգոհությունը հայտնել Իրանին նավթային կոնսորցիումի մեջ ընդգրկելու Ադրբեջանի փորձերի առթիվ, իսկ ինչ վերաբերում է թուրքական նավթային ընկերությանը, ապա Արեւմուտքը այն կարծիքը հայտնեց, թե լավ կլիներ, եթե Ադրբեջանը այդ 5 տոկոսը վաճառեր աճուրդով: Պաշտոնական չէ, որ Ադրբեջանին, որը փորձում էր իր տոկոսներն աջուձախ շռայլելով հավելյալ բարեկամներ վաստակել, շատ արագ «տեղը դրեցին» հասկացնել տալով, թե ոչ քաջը մնում է աղքատ, երբ նույնիսկ նստած է ոսկու սարերի վրա, եւ պետք չէ չափից դուրս հավակնել ինքնուրույնության:

Եւ ահա վերջերս Ադրբեջանը հրաժարվեց Իրանին տրամադրել իր բաժնի մեկ քառորդը ակնհայտորեն տեղի տալով Միացյալ Նահանգների ճնշումներին: Այդ առթիվ Իրանի արտգործնախարար Վելայաթին նախ հայտարարեց, թե ադրբեջանական կողմի նման որոշումը չի համապատասխանում հենց իր Բաքվի շահերին, ապա պաշտոնապես այն կարծիքը հայտնեց, թե նավթային «դարի պայմանագիրն» անօրինական է, քանի դեռ վերջնականապես հստակեցված չէ Կասպից ծովի կարգավիճակը: Վերջին հաշվով շահագործվելիք երեք նավթահանքերը (Ազերի, Չիրագ եւ Գյունեշլի), որոնց ընդհանուր պաշարները գնահատվում են 400-520 միլիոն տոննա, գտնվում են Կասպից ծովում, եւ ըստ Իրանի, Ադրբեջանն իրավունք չունի շահագործել դրանք առանց մերձկասպյան երկրների համաձայնության: Բացի այդ, իրանական կողմն արդեն իսկ մոտ 100 միլիոն դոլար է ներդրել նավթային պայմանագրում իր 5 տոկոսանոց բաժինը ստանալու համար, եւ հայտնի չէ, թե Ադրբեջանն ինչպես է վճարելու իր «փոխհատուցումը» դիմաց: Այն, որ Իրանի հետ Ադրբեջանի ձեռք բերած համաձայնությունը չեղյալ համարելու հիմնական պատճառն ԱՄՆ-ի ճնշումն է, վկայում է եւս մի փաստ. այն նույն 5 տոկոսը, որը նախատեսվում էր Իրանի համար, վերջերս տրվել է «Էքսոն» ընկերությանը: Ըստ իրանական աղբյուրների, դա տեղի է ունեցել այն բանից հետո, երբ Վաշինգտոնում ընթացող բանակցությունների ժամանակ «ադրբեջանցիների գրպաններում հայտնվել են ամերիկյան դոլարներ», իսկ նրանց շվեյցարական բանկերում ունեցած հաշիվների վրա միանգամից վիթխարի գումարներ են հայտնվել:

Ու մինչ ադրբեջանա-իրանական հարաբերություններում լարվածությունը հասնում է գագաթնակետին, թուրք-ադրբեջանական հարաբերություններում վերջերս առկա սառնությունը կարծես վերանում է: Հեյդար Ալիեւը վերջերս հայտարարեց, թե «թեեւ շատ ընկերություններ էին պայքարում մեր բաժնից 5 տոկոս ստանալու համար, այնուհանդերձ մենք ընտրեցինք Թուրքիային»: Դա տեղի ունեցավ ադրբեջանցի պաշտոնյաների Թուրքիա կատարած այցից հետո: Մինչդեռ ավելի վաղ, ինչպես հայտնի է, Ադրբեջանի իշխանություններին մեղադրել էին Թուրքիային մարտի 16-17-ը Բաքվում եղբայրների ղեկավարած խռովության աջակցելու մեջ: Ավելին, խռովությունը ճնշելու ժամանակ ադրբեջանական կառավարական ուժերը ներխուժել էին նաեւ Բաքվում Թուրքիայի դեսպանատուն, փորձելով բռնել Թուրքիայի անհայտ մի քաղաքացու, որն իրենց կարծիքով, ղեկավարում էր ապստամբությունը: Ավելի ուշ, սակայն, Ադրբեջանի անվտանգության նախարար Նամիկ Աբբասովը, հաստատելով հանդերձ այդ տեղեկությունները, հայտարարեց, թե կասկածվածը չի արտահայտում Թուրքիայի վերաբերմունքը Ադրբեջանի նկատմամբ: Ինչեւէ:

Այսպիսով, մինչ Ադրբեջանը, տեղի տալով ԱՄՆ-ի ճնշումներին, գործնականում միանում է հակաիրանական դաշինքին (անշուշտ, որոշակի քաղաքական աջակցության ակնկալիքով), Իրանը մի կողմից փորձում է մերձկասպյան դաշինք ստեղծել, որը կհեղինի ադրբեջանական կողմի ախորժակը Կասպից ծովից նավթ արտահանելու հարցում, մյուս կողմից փորձում է ստեղծել տնտեսական համագործակցություն, որի մեջ կմտնեն նաեւ Թուրքմենստանը, Հայաստանը, հետագայում գուցե նաեւ Վրաստանն ու Ռուսաստանը: Եւ քանի որ Ադրբեջանի վերջին քայլերը գործնականում փակում են նավթամուղի Իրանի տարածքով անցնելու տարբերակը, իսկ Արեւմուտքը փորձելու է անել ամեն ինչ, որպեսզի այն չանցնի նաեւ Ռուսաստանով, կարելի է ենթադրել, որ առաջիկայում Արեւմուտքը կփորձի Ռուսաստան-Վրաստան-Հայաստան-Իրան առանցքում ճեղքեր փնտրել: Դա իր հերթին նշանակում է, որ պետք է սպասել հայ-ադրբեջանական հակամարտության վերջնական կարգավորմանն ուղղված ակտիվ քայլեր՝ ուժերի նոր վերադասավորմամբ:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԹԲԻԼԻՍԻ

Վրաստանը Աբխազիային խոստանում է լայն ինքնավարություն

ԹԲԻԼԻՍԻ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հայտնեցին Վրաստանի պետության ղեկավարի աշխատակազմին մոտիկ կանգնած աղբյուրները, Աբխազիայի հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցին նվիրված ռուս-վրացական խորհրդակցությունների ընթացքում վրացական կողմը ներկայացրել է Աբխազիայի ապագա կարգավիճակի սեփական նախագիծ: Դրանով նախատեսվում է Վրաստանի կազմում երկրամասային բաժանման տեսանկյունից Աբխազիայի լայն ինքնավարություն:

Վրաստանում չգիտեն ինչ անել վաուչերները

ԹԲԻԼԻՍԻ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Ինչպես պարզվել է Վրաստանի սոցիալ-տնտեսական տեղեկատվության կոմիտեի անցկացրած սոցիոլոգիական հարցումից, դրա մասնակիցների միայն 25 տոկոսն է մտադիր սեփականաշնորհման չեկերն օգտագործել ըստ պետական նշանակության բաժնետոմսերի հետ փոխանակելու համար: Հարցման մասնակիցների 28 տոկոսը հայտարարել է, թե մտադիր է դրանք պարզապես վաճառել, 45 տոկոսը դեռ չի վճռել, թե ինչպես է տնօրինելու վաուչերները:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սոչի. Հարձակում Կոնստանտին Զատուլինի գրասենյակի վրա

ՍՈՉԻ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Ապրիլի լույս 12-ի գիշերը Սոչիում ելուզակային հարձակում է կատարվել Դումայի ԱՊՀ գործերի եւ հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի նախագահ Կոնստանտին Զատուլինի ընդունարանի վրա: Ինչպես հայտնի դարձավ ԻՄԱ-ՊՐԵՍ-ին, չարագործները փորփրել են ամբողջ փոստը, հափշտակել քսերոքսը, ֆաքսը, ջարդել մի քանի հեռախոս: Անհետացել են այն փաստաթղթերը, որոնք կապված են վերջերս Զատուլինի Ղրիմ, Աբխազիա եւ Մերձդնեստր կատարած ուղեւորությունների հետ:

Տաջիկ-աֆղանական սահմանում զոհվեց եւս մեկ սահմանապահ

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՌԻԱ-ՍՆԱՐՔ: Երեկ ուշ երեկոյան տաջիկական ընդդիմության գրոհայինները Սալամշո Մուհաբբաթովի հրամանատարությամբ, շարունակում էին Խորոգի սահմանապահ ջոկատի առաջին ուղեկալի սաստիկ գնդակոծությունը, հայտնեցին Տաջիկստանում ռուսական սահմանապահ զորքերի մամլո ծառայությունում: Նախնական տվյալների համաձայն զոհվել է մեկ սահմանապահ: Մամլո ծառայությունը նաեւ հայտնեց, որ ապրիլի 12-ի ժամը 23-ից մինչեւ օրս տաջիկ-աֆղանական սահմանի պամիրյան ուղղությունում անդորր է տիրում:

Ադրբեջանն իրեն համեմատում է Բոսնիայի հետ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Ադրբեջանը եւ Բոսնիան ընդհանուր շատ բան ունեն, հավաստում է ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպան Հաֆիզ Փաշաեւը ապրիլի 10-ին «Քրիսչըն սայընս մոնիտոր» թերթում հրապարակված հոդվածում: Խորհրդային բլոկի փլուզումից հետո ստեղծված մահմեդական երկու փոքր երկրներն ուզում են հաստատել ժողովրդավարություն եւ ազատ շուկա: Երկու երկրներն էլ քրիստոնյա հարեւանների՝ Հայաստանի եւ Սերբիայի ագրեսիայի զոհերն են: Բայց եթե Բալկաններում ԱՄՆ-ի հանրային կարծիքը պաշտպանում է Բոսնիային, ապա Կովկասում ամերիկացիները Հայաստանի կողմն են, զանգատվում է Ադրբեջանի դեսպանը: «Շատ ամերիկացիներ պարզապես չեն ըմբռնում մահմեդական փոքր երկրների կարեւոր դերը եւ նրանց վրա կախված սպառնալիքը», եզրակացնում է Փաշաեւը:

ԲԱՔՈՒ

1995-ին Ադրբեջանը մտադիր է վճարել իր պարտքը Ռուսաստանին

Սպասվում է գազի գների բարձրացում

ԲԱՔՈՒ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Առաջիկա օրերս Միլլի մեջլիսը մտադիր է վավերացնել Ռուսաստանին վճարելիք Ադրբեջանի պետական պարտքի մասին համաձայնագիրը: Ինչպես հայտնի դարձավ Խաքար սերվիս գործակալությանը, ենթադրվում է, որ պարտքի մի մասը 10 միլիոն դոլարը, կմարվի ընթացիկ տարվա արդեն երկրորդ եռամսյակում: Բաքուն ծրագրում է լրիվ փակել իր պարտքը Մոսկվային մինչեւ 98-ի վերջը: Հիշեցնենք, որ Ադրբեջանի պարտքի ընդհանուր գումարը («կուտակված» տոկոսներից բացի) կազմում է 81,5 միլիոն դոլար:

Միաժամանակ, ապրիլի կեսերին Ադրբեջանում սպասվում է գազի գների 20 տոկոսանոց բարձրացում: «Ազերիգազ» պետընկերության փոխնախագահ Բահրամ Ամրախովի կարծիքով, բոլոր գազ սպառողների համար անհրաժեշտ է մտցնել նույն սակագները բնակչությունից բացի, ինչպես այդ արվեց օրերս Ռուսաստանում: Խոսելով այն մասին, թե նախատեսվում է գազի ներքին գները հասցնել ներմուծվող գազի գների մակարդակին, «Ազերիգազի» նախագահն ասաց. «Առայժմ այդ մասին խոսելն ավելորդ է: Նախ՝ բարենպաստ գազի արժեքի մեջ մտցվել են նաեւ տրանսպորտային ծախսերը, չէ որ գազը 2000 կիլոմետրանոց ճանապարհ է կտրում: Երկրորդ, ներքին գների զգալի բարձրացումը կհանգեցնի սպառման շուկայի կորստյան: Իմ կարծիքով, զուգահեռաբար պետք է լուծել նաեւ աշխատավարձի բարձրացման հարցը», եզրափակեց Ամրախովը:

■ *Ադրբեջանի չեկիստները զինաթափել են նախկին նախագահ Մութալիբովի կողմնակիցներին: Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարարության մամլո կենտրոնի հաղորդման համաձայն, ԱԱՆ-ի աշխատակիցները Սումգայիթից ոչ հեռու, Զուբար ափերին մոտ, ստորգետնյա պահեստում հայտնաբերել են 33 «Կալաշնիկով» տիպի ավտոմատ եւ մեծ քանակությամբ փամփուշտներ դրանց համար: Նույն շրջանում երկրորդ կայազորի մոտակայքում բացահայտվել է եւս մեկ ընդհատակյա զինանոց: Երկու օրում ընդհանուր հավաքվել է 65 «Կալաշնիկով», 64 ատրճանակ եւ 1700 փամփուշտ: ԱԱՆ-ի կարծիքով, զենքն ու զինամթերքը պատկանել են նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի կողմնակիցներին:*

ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ ՊՐԵՍ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Բրիտանացի իրավապաշտպանները Ղարաբաղի առնչությամբ քննադատում են ամերիկացիներին

ԼՈՆԴՈՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Լոնդոնի «Ռայթս Լեն ջասթիս» տեղեկագիրը ապրիլի 11-ին հրապարակեց Մերի Դայնսի վերլուծական հոդվածը, որը կողմնակալության համար մեղադրում է ամերիկյան «Հյումեն ռայթս ուոչ» կազմակերպությանը:

Բրիտանացի իրավապաշտպանների կարծիքով զեկուցագրի «Ադրբեջան. 7-ամյա հակամարտություն Լեռնային Ղարաբաղում» վերնագիրը չի արտացոլում դրա բովանդակությունը, լուսաբանելով միայն 1993-1994 թվականները, երբ Ադրբեջանն սկսել էր ռազմական պարտություններ կրել: Զեկուցագիրը լռության է մատնում Ղարաբաղի օկուպացումը, 1988 թվականից հայերի տեղահանությունը, 1991-92 թթ. օդային հարձակումները եւ հրետակոծությունները Ադրբեջանի կողմից՝ աֆղան, թուրք, ամերիկացի վարձկանների ու հրահանգիչների մասնակցությամբ:

Մերի Դայնսը կասկածի տակ է առնում «Հյումեն ռայթս ուոչի» անկախությունը, հիշեցնելով, որ անցյալ տարի այդ կազմակերպության աֆրիկյան բաժանմունքի տնօրենը հեռացվել էր Սոմալիում ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը քննադատած լինելու համար:

«Ղարաբաղին վերաբերող զեկուցագիրն ստեղծում է հակամարտության աչառու եւ միակողմանի պատկեր, ոչինչ, թե 7 միլիոնանոց հարուստ Ադրբեջանը 150 հազարանոց Ղարաբաղի եւ շրջափակված, կիսամահ Հայաստանի «ագրեսիայի զոհն է»: Զեկուցագիրը բնավ չի համապատասխանում իրականությանը եւ չի նպաստում հակամարտության լուծմանը», եզրակացնում է հոդվածագիրը:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ահաբեկչության փորձ MMM-ի գրասենյակում

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Ապրիլի 12-ին Վարշավյան խճուղում գտնվող MMM բաժնետիրական ընկերության գրասենյակ է մտել մի անծանոթ տղամարդ տիկնոջ հետ: Ինչպես հայտնի դարձավ ԻՄԱ-ՊՐԵՍ-ին, նա պահանջել է իրեն վճարել 25 հազար դոլար, խոստանալով հակառակ դեպքում հրկիզել իրեն եւ կնոջը (բենզինով լի շիշը մոտն էր): Նրան չի հաջողվել իրականացնել սպառնալիքը, դեպքի վայր եկած միլիցիայի աշխատակիցները կանխել են հնարավոր ողբերգությունը:

Նվազագույն աշխատավարձը՝ առայժմ 34400 ռ.

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Ապրիլի 12-ին Պետդումայի պատգամավորները որոշում ընդունեցին ապրիլի 1-ից Ռուսաստանում նվազագույն աշխատավարձը հասցնել 34400 ռուբլու: Մայիսի 1-ից այն կհասցվի 43700 ռուբլու:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Անդրադարձ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Շնորհակալություն տնտեսությա՞նը

«Շնորհակալություն, Անդրեաս», հրաժեշտի այս ծեծված տարբերակին բեռլինյան իմ ընկերոջ արձագանքը շատ անսովոր (համենայն դեպս ինձ համար) պատասխանով. «Շնորհակալություն հայտնիր իմ տնտեսությանը»: Համոզված եմ, նման պատասխանի տակ իր ստորագրությունը կդնի ցանկացած գերմանացի, շուրջ 80 միլիոնանոց բնակչության մեծ մասը: Բանվորները և փորձագետները, պաշտոնյաները և կապիտալիստները [illegible] նման հասարակությունները կատարած [illegible] են տալիս նման միասնական տնտեսության:

Երբ «Լուֆթհանզա» ավիաընկերության պատկանող 220 «Բոինգներից» մեկը վայրէջք կատարեց Մայնի Ֆրանկֆուրտի օդանավակայանում, առաջին զգացումը, որ [illegible] լրագրողիս օդանավակայանի [illegible] էին: [illegible] այն ոչ մի [illegible] իր [illegible]: Այնուամենայնիվ, [illegible] նորմալ [illegible] տեղ [illegible]: Հետագայում հասկացա, որ [illegible]: Ամեն ինչ [illegible] է գերմանացին:

Սահմանադրությունը Գերմանիայի սրբությունն է: Եթե 1949 թ. մայիսի 23-ին Կոնրադ Ադենաուերը ստորագրել Գերմանիայի հիմնական օրենքը, ապա նա [illegible] ցուցաբերած դիմում [illegible] «Շնորհիվ» [illegible] կանցլերությունը: Բանն այն է, որ գերմանական սահմանադրությունը [illegible] է սահմանում միայն ժողովրդի համար: Կոնրադ Ադենաուերը ասել է [illegible] համակարգի հետ: [illegible] տնտեսության հիմքը: Տնտեսություն, որ միմյանցից [illegible] են օրենքը, գործողը և դասական [illegible]:

«Անցումային շրջան» հասկացությունը յուրաքանչյուր երկրում բնութագրվում է միանգամայն տարբեր հատկանիշներով: Գերմանիայում դրա տակ հասկացվում էր ոչ այնքան տնտեսական, որքան քաղաքական և ռազմավարական կյանք ժամանակաշրջանը. «Երբ դեռ անցյալ էին գերմանական տնտեսությունները»: 1949 թ. սահմանադրությունը ի սկզբանե մշակված էր որպես հենց «անցումային շրջանի» հիմնական օրենք և նպատակ էր հետապնդում վերամիավորել գերմանական երկու տեսությունները:

Մեկնաբանելին:

«Թեև մեր հիմնական օրենքը հենց առաջին հոդվածներից ապրած է համամարդկային արժեքների պաշտպանությանը, այնուամենայնիվ մեզ համար այն [illegible] չէ», ասաց մեր զրույցի ընթացքում Դեյվիդ սահմանադրական դատարանի [illegible] [illegible] «Անհրաժեշտ է ստեղծել մի այն [illegible] սահմանադրության, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1989 թ. սահմանադրությունը [illegible] Գերմանիայի տարածքում

Opel (Ռյուսելսհեյմ), BASF (Լյուդվիգսհաֆեն), Grundig (Նյուրնբերգ), Bosch (Շտուտգարտ) և այլն: Այդ ընկերությունների արտադրանքի 99,8 տոկոսը [illegible] է [illegible]: «Մի խոսքով, և

եղել է գործող սահմանադրություններից ամենից աղքատ ու աղոտագույնը: Վերջինիս վավերությունը եղավ այն, որ 1990 թ. հոկտեմբերի 3-ից հիմնական օրենքը օրինական ուժ ստացավ ողջ միացյալ Գերմանիայում: Ի՞նչ ասել է սոցիալական տնտեսություն: Մոտավոր ձևով այն կարելի է ձևակերպել հետևյալ կերպ. սոցիալական տնտեսության հիմքում դրված է ճկուն շուկայական ազատ [illegible] տնտեսություն, ինչպես նաև սոցիալական համակարգության [illegible]: Գերմանիայի [illegible] չեն: Ֆեդերացիայի տարածքում գործում են համաշխարհային մեծ ճանաչում ձեռք բերած այնպիսի արտադրություններ, ինչպիսիք են Mercedes-Bens, Forsche (Շտուտգարտ), BMW (Մյունխեն), AXDI (Ին-գոլշտադտ),

երկրների: Գերմանիայում նույնիսկ գործ չունեն պատրաստել «ձեռքով»: «Մեզ մոտ ամենից բարեկեցիկ կյանքով ապրում են հանրապետության [illegible] գետերը [illegible], [illegible] ինչպես նաև գործարար մարդիկ» (Զալցբուրգի զարգերի [illegible]):

Գերմանիան [illegible] է: Դա նաև [illegible] է: Մի քանի տարի [illegible]: «Մեզ մոտ [illegible] [illegible] – Ա. Դ.) [illegible] [illegible] [illegible]» (Մյունխենի Լյուդվիգ Մաքսիմիլիանի համալսարանի [illegible] Անդրեաս Հեյդիխ):

Այսպես զրուցելով եմ. «Կարող եմ ասել ես Հայաստանի [illegible] [illegible]»: «Անշուշտ»: [illegible] մասին ինձ և հայրենակիցներիս հայտնի դասերով:

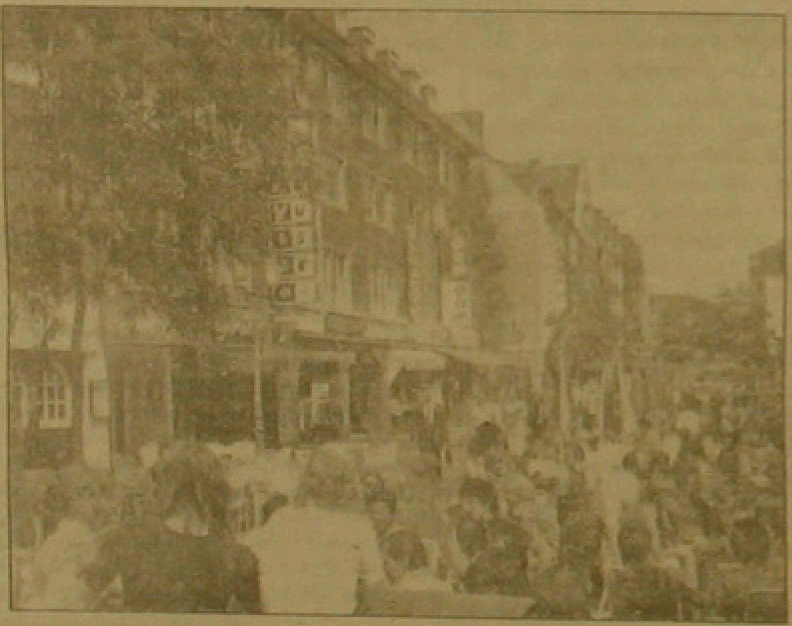

բն կանենում ես, կարող ես [illegible] գործի. առանց [illegible] [illegible]» (անանուն ձեռնարկատեր, Մյունխեն):

Մեկ այլ օրինակ. Մյունխենի [illegible] մեկում զրուցում եմ Բավարիայի Բունդեսթագ [illegible] [illegible] հետ: Փորձում եմ ապացուցել, որ գարեջրի հայրենիքը Հայաստանն է: Կարծես այդ բանն ինձ հաջողվում է: Անմիջապես զրույցի ընթացքում [illegible] ինձ է [illegible] [illegible] [illegible]: Հարց. «Ինչպե՞ս եք [illegible] և գործարարի գործառույթները»: Պատասխան. «Ես Բունդեսթագում ունեմ մի [illegible] արտադրություն: Գործին նայում եմ սոցիալապես [illegible] [illegible], և լուծվում է սոցիալական հարցը. շահում են ինչպես համախոհները, այնպես էլ ես»:

Հարկ է նաև նշել, որ Գերմանիայում գործում են տեղեկատվական զանազան ծառայություններ, որոնք [illegible] են [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] կարգավիճակը կարգավորելու [illegible]:

[illegible]

Վերջ ի վերջո հանուն ինչի էի ես հանդիպում վերոհիշյալ բարգավաճ մարդկանց, ինչպես նաև գարեջրի այլ սիրահարների, որ Քրիստոսից դեռևս Ք. ա. 5-րդ դ. «Անաբասիսում» հիշատակվում էր հայկական գարեջրի մասին:

Չգիտեմ: Կարող եմ վկայել միայն, որ ազգային զարգացման հիման վրա կառուցված դեմոկրատական, իրավական և սոցիալական տնտեսությունն այն է, որ իր կառույցներում ունի օրինակ Inter Nationes կազմակերպության նման ֆիրմաներ, որոնք հրավիրում են ոչնչով աչքի չընկնող լրագրողիս շրջագայել ամբողջ Գերմանիայով մեկ, որպեսզի հետո ես մամուլի էջերում [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

«Անձն ժողովուրդ արժանի է իր իշխանություններին, խոստովանում է իմ բեռլինցի ընկերը Անդրեասը: Մենք հարգում ենք մեզ և հարգում ենք մեր [illegible], իսկ դո՞ւք»: «Մենք էլ», [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Մի՞թե Գերմանիա [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] «Շնորհակալություն տնտեսությանը»:

ԱՐՄԵՆ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ԼԵԲԼԻԿ

Հայ լրագրողն ու Խրուշչեւի... կօշիկը

Ինչ-որ տեղ, առաջին հայացքից, անձնական փորձառութեան վերյուշում կարող է թուալ ասուելը հրատարակման օւղիկը, որովհետեւ անդրադառնալով հանդերձ մեր օրերում համաձայնելի հանգիտող մի երեւոյթի շարքագրող, բայց անդրադարձ փոխվող մարդկային երևույթի մասին, այն եւս մեկ անգամ, դիպուկ օրինակներով, մատնանշում է ազգը տանելու եւ նոր տարբեր հասկացողների միջեւ արդարացիական գերաբաժանումներ կատարելու անխուսափելի հաղթանակությունների:

Դժուար է կռահել, թէ հայ լրագրողը ի՞նչ կապ կրնայ ունենալ Խրուշչեւի կօշիկի հետ: Սակայն, առանց յառաջահելու ընթերցողին համբերութիւնը կ՚ուզեմ պատմել սովետական շրջանէն դէպք մը, որուն տոն տուող մտայնութիւնը տակաւին կը շարունակուի այսօր անկախ Հայաստանի դաշտաններում ներելու:

Այն օրը, որ Խրուշչեւ իր կօշիկը հանելով ծեծեց ՄԱԿ-ի դահլիճին մէջ՝ արհեստելով ֆաղափակիրք աշխարհը, հանդիպեցայ սովետական դեսպանատան հայ պաշտօնեայի մը, որ հպարտութեամբ կ՚ըսէր.

- Մ՛յ, այդպիսի դաս էր պէտք Արեւմուտքին: Ի՞նչ հրաշալի վերաբերում ցոյց տուեց ընկ. Խրուշչեւը ՄԱԿ-ում:

Դիտելով լաւ հագնուած սովետական պաշտօնեայի այդ հայ պաշտօնեան, խսկապէս արգահատանքի զգացում մը պատեց զիս, որ իմ մէկ հայրենակիցս, իր փոքր կուշտ պահելու համար, եւ կամ՝ իր գլուխը ուսերուն վրայ պահելու համար պիտի պաշտպանէր իր պատկանած երկրի ղեկին մէկ անկիրթ արարքը:

Քանի մը տարի ետք, երբ վար առնուեցաւ Խրուշչեւ եւ, ի շարս իր այլ մեղքերուն, ան մեղադրուեցաւ այդ կօշիկի պատմութեամբ, չզարմացայ երբէք, որ միեւնոյն այդ պաշտօնեան, անկեղծութեան միեւնոյն տոնով կը քանար... զիս համոզել թէ՝

- Վայե՞լ էր Սովետական երկրի մը ծաւորին, որ մի էդպիսի կոպիտ բան անէր Միաւորուած Ազգերի գլխաւոր ատեանում...

Միեւնոյն արգահատանքը ունեցայ մարդուն հանդէպ, որ հարկադրուած էր ինքզինք այդպիսի հակասութեան մը մատնել, զրկուելով անձնական կարծիքի տէրական ազատութենէն:

Բարեբախտաբար փլաւ սովետական վարչակարգը, անկախ դարձաւ մեր հայրենիքը, սակայն, այնպէս կը թուի, թէ կարգ մը մարդոց գլխուն վրայ կը շարունակէ դեռ ծեծել... Խրուշչեւի կօշիկը:

Կարդալով «Ազգի» մարտ 9-ի համարին մէջ Համլէտ Գասպարեանի ռեպլիկը իմ մէկ յօդուածիս դէմ, ակամայ յիշեցի Խրուշչեւի կօշիկը եւ ունեցայ միեւնոյն արգահատանքի զգացումը՝ այս անգամ լրագրողի մը հանդէպ, որուն պարտականութիւնն իսկ է կարծիքի ազատութիւնը պաշտպանել՝ փոխանակ «ի վերուստ» իրեն յանձնարարուած բութակի դերին: Մանաւանդ սփիւռքահայերէն բերելով մը, որ առաջինը եղաւ հայրենական մամուլին մէջ դեմոկրատական սկզբունքները պաշտպանելու եւ կիրարկելու:

Անիկա առաջինը չեղաւ, ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ, որ սովետական շրջանէն մնացած դրութեան մտայնութեամբ ինքնակամ պաշտպանութիւն ունենայ կատարելու վերէն տրուած կարգ մը յանձնարարութիւններ՝ փոխան վարձատրութեանց եւ ակնկալութիւններու:

Վերոյիշեալ ռեպլիկին մէջ պարզուած տեսակէտներն ու բացայայտուած մտայնութիւնը չափազանց քափանցիկ են յօդուածագրին մէջէն տեսնելու աւելի անդին՝ դիմագիծն ու հոգեբանութիւնը տիկնիկային թատրոնի այն վարիչներուն, որոնց գաւառամտութիւնը, ափսոս, շատ հին է՝ կու գայ: Հետեւաբար, պատասխանել իրեն, պիտի նշանակէր խօսքը ուղղել իր միջոցաւ՝ իրմէ շատ անդին, ընդհուպ... մինչեւ Խրուշչեւի կօշիկը:

Ռեպլիկը բարբառուն է տխուր նեղմտութեամբ մը, որ կը հակադրուի սփիւռքէն հայրենիքին ծառայելու, ա[illegible] կարիքներուն հասնելու ազնիւ այլ ոգեւորիչ հայրենասիրութեան: Այո, ճիշդ այն գաւառամտութիւնը զոր աստէն զուգորդեցին Զօր. Անդրանիկի կարգ մը արեւելահայ գինուորները, որոնք մերժեցին կռուիլ

ազգումի մէջ, պատճառաբանելով, որ այդ վայրը «իրենց հայրենիքը չէր», այլ իրենց գիւղը մնացած էր աւելի արեւելք եւ իրենց հայրենասիրութիւնն ալ կանգ առած՝ այդ գիւղի սահմաններուն վրայ:

Ճիշդ է թէ Հայաստանը անկախ է այսօր, սակայն կարգ մը միտքեր դեռ չեն վարժուած այդ անկախութեան: Այսօր, երբ ազատութիւնն ունինք հայութիւնը իր ամբողջութեան մէջ տեսնելու, անոր բոլոր հատուածներու բոլոր գործօններով զօրանալու, կարգ մը մարդիկ տակաւին կը շարունակեն խտրականութիւնը՝ սփիւռքի կուսակցութեանց ու կազմակերպութեանց դերն ուրանալու եւ բելադրելու, թէ սփիւռքահայերը բող քաղաքականութեամբ չզբաղին, այլ եթէ բան մը պիտի ընեն՝ բող սատարեն «երկրի եւ ժողովրդի ազգային համար կենսականօրէն կարեւոր ոլորտներին՝ առողջապահութեանը եւ կրթութեանը»: Եթէ անկեղծ են սփիւռքի քաղաքական շրջանակների մտահոգութիւնները Հայաստանի վերաբերեալ, ապա մի կողմ պիտի դնէին «քաղաքականութիւն քաղաքականութիւն խաղալը»: Կարծէք թէ բաւարար չափով արդէն սփիւռքահայերը սատարած չըլլային այդ «ոլորտներին»:

Բնականաբար այս իմաստո՛վ խորհուրդին եսին կայ տակաւին այն փուճ մեծամտութիւնը, որուն հիմը կ՚երթայ մինչեւ Ստալինի օրերը, երբ ամէն սովետ քաղաքացի պիտի յաւակնէր, թէ Սովետի մէջ ամէն ինչ կայ եւ աւելին՝ ամէն ինչի լա՛ւը կայ... Այս պարագային, երբ կը թելադրուի սփիւռքահայուն «քաղաքականութիւն քաղաքականութիւն չխաղալ», այդ թելադրանքին իր եսին ունի այն յանձնապաստանութիւնը, թէ «մեզ մօտ ամէն ինչի լաւը կայ», այսինքն՝ կա՛յ մանաւանդ «քաղաքականութիւն քաղաքականութիւն» խաղալու անպարտելի վարպետը՝ յանձին արտ. գործնախարար Պրն. Վ. Փափազեանի, որուն ամէնէն իմաստուն դիւանագիտական արարքը եղած է... «կրկին բրական ինքնաթիռ նստելու եւ լուսանկարուելու»-սպառնալիքը, եւ որուն պաշտպանութիւնը ստանձնած է «Ազգ»-ի նախկին խմբագիրը, արտ. գործնախարարութեան միջոցներով արտասահմանեան ծամբորդութիւններ ապահովելու եւ զուգէ նաեւ... աւելի բարձր վարձատրութեանց արժանանալու երջանիկ ակնկալութեամբ:

Ժամանակին սովետական ռեժիմը կարգ մը սփիւռքահայ դասարկամիտ խմբագիրներ ալ վարակած էր այդ հիւանդութեամբ եւ քանի մը մարք սիստական լողունգներու փոխարէն՝ Հայաստան այցելելու հրաւէրներով ու վիզաներով կը վարձատրէր զանոնք:

Մինչեւ այն ատեն, որ չքարձրանանք մեր գիւղի սահմաններէն ու չտեսնենք մեր ազգը իր ամբողջութեան մէջ (ո՛ւր որ ալ բնակած ըլլան անոր բեկորները), պիտի չկարենանք ապահովել ամբողջական ազգի մը հզօրութիւնը, ու պիտի մնանք իրերամարտ զգլրտուներու «ճահիճ»-ին մէջ, որուն փնտռտուքին համար շատ հեռուները երթալու պէտք չունի յօդուածագիրը:

Չեմ գիտեր թէ որքանո՞վ օգտակար եղաւ ընթերցողին մարտ 2-ի «Ազգ»-ի մէջ հրատարակուած իմ յօդուածը, բայց ստոյգ գիտեմ, թէ ան վնասակար չեղաւ Պրն. Գասպարեանին: Գոնէ անոր առիթ տուաւ քննելու իրեն պատուէրներ տուող ուժերուն եւ արժանանալու անոնց վարձատրութեան խոստումին:

Արդարեւ, աշխատանքի փոքր բան մը պէտք չէ ըլլայ մէկու մը համար, որուն այլը տակաւին յամառ կը մնայ... Խրուշչեւի կօշիկին:

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

«Զարթօնք»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Սոցիալիզմի անձնատուր տնտեսական հետեւանքները ի հայտ եկան խորհրդային կայսրության երկրներում։ Եւ հիմա այդ փորձառնությանը ենթարկվածները ջանում են ստեղծել սոցիալիստականին հակադիր հասարակություն։ Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի խոսքերով, 1995-ը պետք է դառնա շրջադարձային։ Ճգնաժամի մեջ գտնվող տնտեսությունն ի հայտ կբերի կայունացման առաջին նշանները։ Ռուսաստանը հույս է փայփայում նաեւ 6,4 միլիարդ դոլար վարկ ստանալ Միջազգային արժութային հիմնադրամից։ Այդօրինակ տրամադրություններ իշխում են նաեւ Ուկրաինայում, որն անցած ամիս հիմնադրա-

Շոկային բարենորոգումների պայմաններից մեկը՝ արագությունը, Հայաստանում խախտվեց։ 1991 թ. գյուղատնտեսության մեջ ցանցային, ընդգրկուն մասնավորեցման փոխարեն իրականացվեց սեփականաշնորհում, իսկ արդյունաբերության մեջ այդ գործընթացը սկսվեց երեք տարի ուշացումով։ Ըստ էության, կիսատ-պռատություն նկատվեց նաեւ գների ազատականացման մեջ, քանի որ ազատ շուկայի չափանիշն այն է, որ գինը որոշում է սպառողը, ոչ թե արտադրողը։ Ինչ վերաբերում է կառուցվածքային փոփոխություններին, ապա արտադրության ծավալի 2,5 անգամ կրճատումը կարելի է ներկայացնել որպես այդպիսին, ինչը եւ արվում է։ Իսկ տնտեսության

վեքի է համոզված, որ չկան բարենորոգումների այլընտրանքներ։ Ակնհայտորեն նույնն է կատարվում նաեւ Ուկրաինայում, որը Կուչմայի ռեժիմի պայմաններում բարեփոխումների ու կայունության Ռուսաստանից ավելի սակավ փորձ ունի։

Մի այլ հանգամանք. հետկոմունիստական երկրներում մասնավոր սեկտորի ստեղծումը ավելի կարեւորվեց պետական ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման արդյունքում։ Սակայն Լեհաստանի, Հունգարիայի, Չեխիայի եւ Ռուսաստանի փորձը ցույց է տալիս, որ սեփականաշնորհումը բոլորովին էլ փրկություն չէ բոլոր տնտեսական դժբախտություններից։ Նշված երկրներից սեփականաշնորհման առավել ծավա-

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ճանապարհները նորից հատվում են «շուկա» կետում

«Աշխարհը հակված է դեպի սոցիալիզմը, որովհետեւ մարդկանց նկատելի մի զանգված համարում է, իբր այն երաշխավորում է ավելի բարձր կենսամակարդակ։ Այդ համոզմունքի կորուստը կլիներ սոցիալիզմի վերջը»։

Լյուդվիգ ֆոն Միզես, 1922

...մի հետ 1,8 միլիարդի վարկի պայմանագիր ստորագրեց։ Այս իրադարձությունը ընդգծեց Լեոնիդ Կուչմայի գլխավորած կառավարության՝ տնտեսության ոլորտում բարենորոգումներն ակտիվացնելու վճռականությունը։ Այս տարից հետ չի մնում նաեւ Հայաստանը, որն արդեն մոտ 500 մլն դոլարի վարկ է ստացել։ Հավանական է, որ Ռուսաստանն ու Ուկրաինան հիմնականում կրկնեն բարեփոխումների՝ արեւելաեվրոպական խոշորագույն տնտեսություն Լեհաստանի 5 տարի առաջ անցած ուղին։

Լեհական «շոկային թերապիան», որն անցկացվեց ֆինանսների նախարար Լեշեկ Բալցերովիչի գլխավորությամբ, դարձավ նախկին սոցերկրներում առաջին լուրջ տնտեսական ռեֆորմը։ «Սոլիդարնոստի» առաջին կառավարությունը 1989-ի հոկտեմբերին հանրայնացված իր տնտեսական ծրագրում հստակորեն զատորոշեց ինչպես իր նպատակները, այնպես էլ այն դժվարությունները, որոնց հարկ կլինի բախվել։ Անհրաժեշտություն համարվեց այնպիսի շուկայական համակարգի ստեղծումը, ինչպիսին գոյություն ունի զարգացած երկրներում։ «Այս նպատակին հնարավոր է արագորեն հասնել արտակարգ միջոցառումների կիրառմամբ։ Մենք դրան ձեռնամուխ ենք լինում որոշիչ գործողությունների համար ծայրահեղ անբարենպաստ պայմաններում։ Վերջին ամիսներին իրավիճակն առավել բարդացրին տնտեսական ճգնաժամի հայտնի ախտանիշները. գների սրընթաց աճը, ոսկու արժեզրկումը, պետական բյուջեի աճող դեֆիցիտը եւ արտադրության անկումը»։

Բալցերովիչի նախագծի նպատակը առավելագույնս կարճ ժամկետում եւ դրսից բավականաչափ զուտ օգնության հաշվին շուկայական տնտեսության հիմնական տարրերի ստեղծումն էր։ Ինչպե՞ս կարելի է գնահատել այդ ջանքերը 5 տարի անց։ Պետք է հաստատել, որ բարենորոգումների հաջողությունն աներկբա է եւ բարեփոխիչներին հաջողվել է խուսափել լուրջ սխալներից։ Լեհաստանը անդառնալիորեն հեռացել է դատարկ ցուցափեղկերով կրպակների ժամանակներից, երբ շատ լեհերի առաջ ծառացած էր ընտանիք կերակրելու խնդիրը։

«Շոկային» բարենորոգումները սովորաբար ընթանում են 4 ուղղություններով. հիմնականում առեւտրի համակարգի եւ գների ազատականացում, տնտեսության կառուցվածքային վերափոխում, սեփականաշնորհում եւ մակրոտնտեսական կայունացում։ Շուկային անցման խնդիրներին նվիրված զեկուցագրի հեղինակները, հանդես գալով Եվրոպայի վերակառուցման եւ զարգացման բանկում, հանգեցին այն եզրակացության, որ ովքեր առավել վճռական են տեղաշարժվել բոլոր 4 ուղղություններով, արդյունքում պարգեւատրվել են ոչ միայն դեպի շուկա թռիչքով, այլեւ արտադրության ավելի նվազ անկումով եւ դրա առավել արագ վերականգնումով։

Հայաստանը բացառություն լինել չի կարող։ Նշված չորս ուղղություններով քայլեր արվել են։ Սակայն դրանց արդյունքների եւ արդյունավետության մասին կարելի է դատել, ելնելով բնակչության կենսամակարդակից։

կառավարման գործում որակական փոփոխություններ մեզ դեռեւս խոստանում են։

Բարենորոգումների իր նախագիծը Բալցերովիչն անվանեց «երկաստիճան»։ Առաջին շրջանում տնտեսու-

[illegible]

թյունը ծեծ է բերում ավելի շուկայական գծեր, երկրորդ փուլում ստեղծվում է տնտեսական մեխանիզմ, ուր գլխավոր դերը կատարում է մասնավոր սեփականությունը։ Այդ ընթացքում բարեփոխումների կտրուկ բնույթը շատ կարեւոր է, քանի որ սրընթաց փոփոխությունները թույլ են տալիս նորոգումները դարձնել հասարակության համար ավելի ընդունելի, իսկ տնտեսության համեմատաբար արագ ազատականացումը ստիպում է պետական ձեռնարկություններին լինել ավելի արդյունավետ եւ պայմաններ է ստեղծում մասնավոր սեկտորի արագընթաց զարգացման համար։

Սակայն անհանգստությունը, որ նորոգումները կառաջացնեն հասարակության դժգոհությունը, անհիմն չէր։ Լեհաստանում, Լիտվայում եւ Հունգարիայում իշխանության գլուխ վերադարձան կոմունիստները։ Այդպես եղավ նաեւ Էստոնիայում։ Բայց դա չի նշանակում, որ արեւելաեվրոպական բարենորոգիչների մղձավանջային երազները իրականություն են դարձել։ Չնայած Լեհաստանում պահպանվում է կոմունիզմի ժամանակաշրջանից միանգամայն անհարիր գործազրկության մակարդակը, զանգվածային ելույթներ տեղի չեն ունենում։ Նոր կառավարություններն էլ մեծ դժվարությամբ կարելի է սոցիալիստական անվանել։ Հետադարձ ճանապարհ այլեւս չկա, երբ բարենորոգումների հետեւանքով հասարակության մեջ երեւան է եկել զգալի մի շերտ, որը շահել է դրանցից, ինչը որ տեղի է ունեցել շատ երկրներում (օրինակ, փոքր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհումից հետո)։ Վերջին հանգամանքը ոգեւորում է Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի բարենորոգիչներին։ Չեռնոմիրդինի վերջին հայտարարությունները վկայում են, որ ռուսական բարձրաշխարհիկ խավը ավելի ու ա-

լուն ծրագիր ուներ Ռուսաստանը։ Միայն թե ֆինանսական կոշտ քաղաքականության բացակայությունը անարդյունավետ ձեռնարկությունների նկատմամբ, տնտեսության անբավարար ազատականացումը, որը թույլ կտար հաջողությամբ զարգանալ մրցունակ մասնավոր սեկտորին, եւ տնտեսական փոփոխությունների համար ոչ բավարար իրավական հիմքերը հանգեցրին նրան, որ իսկական փոխակերպում տնտեսության մեջ չկայացավ։ Արդյունքում անարդյունավետ, չնայած անվանականորեն սեփականաշնորհված ձեռնարկությունները շարունակում են սնվել պետական բյուջեից, իսկ կապերը «վերեւների» հետ նախկինի պես ռուսական ձեռնարկությունների կյանքում ավելի կարեւոր դեր են խաղում, քան գրագետ տնտեսավարումը։

Զուգահեռաբար Հայաստանում եւս շեշտը դրված է ծավալուն սեփականաշնորհման վրա, որը պիտի դուրս բերի տնտեսությունը անկումային վիճակից։

Հակառակ դրան, Հունգարիայում եւ Լեհաստանում, ուր մինչեւ օրս զանգվածային սեփականաշնորհման ծրագրեր չեն իրականացվել, ֆինանսական կոշտ քաղաքականությունը եւ հետեւողականորեն կիրառվող ազատականացումը ոչ միայն ստիպեցին պետական ձեռնարկությունների մեծ մասին հետեւել շուկայական օրենքներին, այլեւ հանգեցրին բավականին հզոր եւ մրցունակ սեկտորի ի հայտ գալուն, որն այդ երկրների տնտեսության մեջ ավելի ծանրակշիռ դեր ունի, քան «սեփականաշնորհված» Ռուսաստանում։

Համեմատելով Եվրոպայի տարբեր ծայրերում գտնվող 2 կարճիկ երկրներ՝ Լեհաստանն ու Իսպանիան, Հարվարդի համալսարանի պրոֆեսոր Ջեֆրի Սաքսը ցույց տվեց, թե որքան խեղված էր սոցիալիզմի որոշ տնտեսության զարգացումը։ 1955-ին Լեհաստանի բնակչության մեկ շնչին ընկնող եկամուտներն ավելի բարձր էին, քան Իսպանիայում, իսկ 88-ին դրանք կազմեցին Իսպանիայի եկամուտների ընդամենը մեկ հինգերորդը (չնայած միակողմանիորեն զարգացող լեհական արդյունաբերությունն արտադրել էր ավելի շատ էլեկտրաէներգիա եւ 50 տոկոսով ավելի պողպատ)։ Մի այլ համեմատություն. Համաշխարհային երկրորդ պատերազմից առաջ Չեխոսլովակիան Եվրոպայի առավել զարգացած երկրներից էր, իսկ 1992-ին բնակչության մեկ շնչին ընկնող եկամուտները կազմում էին Ավստրիայի եկամուտների 40 տոկոսը։

Հավանական է, որ սոցիալիզմի տնտեսական, սոցիալական, քաղաքական եւ էկոլոգիական ժառանգությունը էլ ավելի բարդացնում է բարեփոխումների հաջող անցկացումը։ Սոցիալիստական համակարգի վերջին տարիները ցույց տվեցին, որ կոմունիստների որոշ տնտեսական նորմալ բարեփոխումներն անհնար են։ Այնպես որ, հետկոմունիստական Լեհաստանի բարենորոգիչների բոլոր սխալներից անկախ, Ռուսաստանը, Ուկրաինան եւ մյուսները անխուսափելիորեն պետք է օգտվեն այդ փորձից, երբ ուզում են իրական առաջընթաց ունենալ դեպի նոր տնտեսություն։

Պատրաստեց
ԱՆՈՒՇ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Արեւմուտքը կօգնի Իրանին Սալման Ռուշդիի անվտանգության դիմաց

Եվրոպական միության անդամ պետությունների արտգործնախարարները Լյուքսեմբուրգում կայացած հանդիպման ժամանակ որոշել են դիմել Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը մի առաջարկով, որը քաղաքական դիտորդների կարծիքով կարելի է գնահատել որպես Իրանի նկատմամբ փոխզիջումային քաղաքականության դրսեւորում։ Եվրոպական միությունն առաջարկում է, եթե Իրանն ապահովի «Դիվային ճարդվածներ» գրքի հեղինակ Սալման Ռուշդիի կյանքի անվտանգությունը Միության անդամ պետությունների տարածքում, Արեւմուտքը, գլխավորապես Անգլիան, Ֆրանսիան եւ Գերմանիան կնպաստեն Իրանի տնտեսության զարգացմանը։ Եվրոպական միության անդամ պետությունների արտգործնախարարները երեքշաբթի օրը հայտնեցին, որ այդ նպատակով Գերմանիայի, Ֆրանսիայի եւ Իսպանիայի արտգործնախարարները Իրանի իշխանություններին ներկայացնելու են նշված առաջարկության մանրամասները։

Այդ կապակցությամբ Իրանի ռադիոյի քաղաքական մեկնաբանը հայտարարել է, որ Թեհրանի կառավարությունը մերժում է Եվրոպական միության առաջարկը։ Սալման Ռուշդիի սպանության ֆեթվան (հրամանը), ըստ մեկնաբանի, անբեկանելի է։ Մեկնաբանը միեւնույն ժամանակ նշում է, որ Ռուշդիի սպանության ֆեթվայի բեկանման մասին Եվրոպական միության պնդումն անընդունելի է, քանի որ Թեհրանը երբեք չի պնդել, որ ձգտում է իրագործել այդ ֆեթվան։ Ըստ քաղաքական դիտորդների գնահատմամբ, Իրանի ռադիոյի մեկնաբանի հայտարարությունը փաստորեն Եվրոպական միության ներկայացրած առաջարկի դրական պատասխանն է։

Ապրիլի 12-ին մամուլն անդրադարձել է Իրան-Արեւմուտք հարաբերություններին եւ Եվրոպական միության անդամ պետությունների արտգործնախարարների առաջարկին։ Այդ կապակցությամբ «Սալամը» գրում է, որ Իրան-Արեւմուտք հարաբերությունները թեւակոխել են նոր փուլ։ Եվրոպական միությունը, նշում է թերթը, ի դեմս Գերմանիայի, Իսպանիայի եւ Ֆրանսիայի արտգործնախարարների, բանակցություններ է սկսում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ։

«Սալամը» եւ Իրանում լույս տեսնող մյուս թերթերը նույնպես կրկնում են Իրանի ռադիոյի մեկնաբանության այն մասին, որ թեպետ անփոփոխ է Ռուշդիի սպանության ֆեթվան, սակայն նախկինում երբեք Ռուշդիին ահաբեկչության ենթարկելու համար Իրանը որեւէ մեկին հանձնարարական չի տվել եւ հետագայում էլ նման հանձնարարական չի տա։ Ի լրումն այդ հայտարարության, ԻՌՆԱ գործակալությունը նշում է, թե Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարար Մահմուդ Վայեզին հավաստիացրել է Դանիայի կառավարությանը, որ Ռուշդին Իրանի կողմից ահաբեկչության չի ենթարկվի, քանի որ Իրանը դատապարտում է ահաբեկչության բոլոր ձեւերը։

Գ. Ա.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Չինաստանում կա սեփական «բերմուդյան եռանկյունի»

Չինաստանում սեփական բերմուդյան եռանկյունի կա։ Դա Սեւ եղեգնուտի կիրճն է, որը բազմաթիվ գոլորշիներ է արտանետում։ Մարդիկ, շնչելով դրանք, ուշագնաց ընկնում են եւ մահանում։ Շուրջ հիսուն գիտնականներ գնացել են ծովի մակերեւույթից չորս կիլոմետր բարձրության վրա գտնվող այս վայրը։ Բացի այդ, պարզվեց, որ նույն շրջանում գործում է անսովոր ուժեղ մագնիսական դաշտ, որն ազդում է կողմնացույցների ու նավավարական սարքերի աշխատանքի վրա՝ ստիպելով ինքնաթիռներին շեղվել իրենց ուղղությունից։

ԱՍՈՇԻԵՅԹԵԴ ՊՐԵՍ-«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

Գորդիեւսկին Արեւմուտք է փախել քաղբյուրոյի հրամանով

ՄՈՍԿՎԱ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄՍՊՐԵՍ։ Միանգամայն հավանական է, որ «կրկնակի գործակալ» Օլեգ Գորդիեւսկու փախուստը Արեւմուտք կազմակերպել է խորհրդային հետախուզությունը քաղբյուրոյի հրամանով. նման վարկած է առաջ քաշում ապրիլի 12-ի «Լիտերատուրնայա գազետայում» Ալեքսանդր Գորդիեւսկին։ Այն բանից հետո, երբ բարձրաստիճան պաշտոնյան լրտեսության մեջ մերկացվեց, գրում է հեղինակը, ԽՍՀՄ-ի ղեկավարությունը հայտնվեց պատային կացության մեջ։ Նրան դատելը եւ գնդակահարելը վտանգավոր է. կարելի է անզգուշորեն անցնել այն եզրային սահմանը, որից հետո ահաբեկչությունը կտարածվի ողջ վարչակազմի վրա։ Գործն անհետեւանք թողնելը նաեւ անկարելի է...

ՄՈՀԻԿԱՆՆԵՐ

Աշխարհի լեզուների ու բարբառների կեսի գոյությունը վտանգված է

Երբ այս տարվա փետրվարին 87-ամյա Էդնա Քեմփբել Գեոհրոն մահացավ, նրա հետ անհետացավ մարդկային հիշողության մի մասնիկը։ Էդնան աշխարհում [illegible] հնդկացիների բարբառով խոսող վերջին անձն էր։ Իսկ երբ մահանա Մերի Սմիթ Ջոնսը, Ալյասկայի էսկիմոսների լեզուներից մեկը՝ էյակը, կդադարի գոյություն ունենալուց։ Երկրագնդի կենդանական ու բուսական աշխարհի նման, բարբառներն ու խոսվածքները եւս սկսել են անհետանալ բավական արագ տեմպերով։ Ներկայումս աշխարհում 6000 լեզուների ու բարբառների ավելի քան կեսի գոյությունը վտանգված է։ Ալյասկայի համալսարանի դասախոս Մայքլ Քրաուսի կարծիքով, որը իր հետազոտությունները է ներկայացրել Ամերիկայում Գիտական առաջընթացի ամերիկյան ընկերակցության ամենամյա գիտաժողովին, 21-րդ դարի սկզբներին [illegible] այսօր գոյություն ունեցող լեզուների, բարբառների ու խոսվածքների 5-10-ը տոկոսը։ Նա նշում է, որ դա իսկական աղետ է այն իմաստով, որ դրանց մեծամասնությունն անհրաժեշտ է էթնիկական փոքր խմբերի

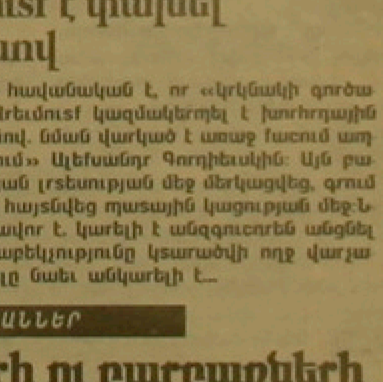

մշակութային ինքնության պահպանման համար։ Բացի դրանից, լեզուների բազմազանության կորուստը հետազոտողներին թույլ չի տա խորանալ լեզվական զարգացման ընթացքի մեջ։

«Լ[illegible]»
23 մարտ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հավերժական շարժում թաքնված գծի ու գույնի մեջ

Մոսկվայի գողտրիկ ցուցասրահներից մեկում, որը կառուցված է Միխայիլ Բուլգակովի «Վարպետը եւ Մարգարիտան» վեպի հերոսների հետ, բնակվում է հայ նշանավոր նկարիչ Ռուդոլֆ Խաչատրյանը: Նա իր արվեստանոցը կառուցել է ասես միջնադարի ռոմանտիկական համապատասխան: Այն գտնվում է մեծ տան ձեղնահարկում, որի լուսամուտներից երեւում են տների կտուրներ եւ եկեղեցիների գմբեթներ: Փայտով երեսպատված, հին կահ-կարասիով կահավորված, ընդարձակ, օդով եւ լույսով լի արվեստանոցը դարձել է նրա տաղանդի տաճարն ու պահապանը: Մշտապես կողքին կինն է՝ տաղանդավոր նկարչուհի Նատալյա Շնայդերը, որը երկար տարիներ է, ինչ աշխատում է թատրոնում ու կինոյում: Դա առանձնահատուկ միջավայր է, որը տրամադրում է խաղաղ ու խորհրդավոր զրույցների եւ Ռուդոլֆի ոչ հասարակ նկարների ընկալմանը:

Մենք Ռուդոլֆին հիշում ենք դեռ դպրոցի հասակից, երբ նա մշտապես Երվանդ Քոչարի կողքին էր: Նա Քոչարի աշակերտն էր, երիտասարդ բարեկամը, որի մասին Վարդեսը մի առիթով ասաց. «Շատ օժտված մարդ է, մեծ խառնվածքի տեր»:

Ռուդոլֆը դպրոցն ավարտելուց չեկավ նրա մոտ, ցույց տվեց 14 տարեկանում արած գծանկարները: Դրանք տեսնելով Քոչարը բացականչեց. «Լեոնարդոյի ոգին կենդանի է»: Անչափ բարձր, համարձակ ու շռայլ գովեստը հավանաբար նկարչին հաղորդեց հոգեւոր այն լիցքը, որն այնքան անհրաժեշտ է ստեղծագործությունը:

Իրոք, այսօր այդ գծանկարներին նայելիս, զարմանում ես, թե դրանք ինչպիսի բեղունությամբ ու պարզությամբ են արվել. դասական այդ պարզությանն է ասես հանգեցրել մի ամբողջ կյանք: Այնինչ դրանք նկարել էր մի տղա, որը դեռ ծանոթ չէր ոչ Լեոնարդոյին, ոչ գեղանկարչության դպրոցին, ոչ ուսման մեթոդական ու երկարատեւ ընթացքին, ոչ էլ ստեղծագործության գաղտնիքներին: Այն տպավորությունն էր ստեղծվում, թե նկարչի ձեռքին ցանկանում էր հաղորդել ի բնե նրա մեջ առկա գենետիկ փորձը: Այդպես են նկարված նրա մանկության բնանկարները «Քաջարանի տունը», «Կղզակը», «Գյուղը», «Հին Աշտարակը», «Թբիլիսի», «Բնանկար», տեսի, Սարոյի, նոր, ծերունու, Երվանդ Քոչարի քանդակները...

Իհարկե Ռուդոլֆը խորապես ազդվել է Քոչարից, նրա տարածական գեղանկարչության գաղափարից, բայց այդ ժամանակաշրջանը թեեւ բուռն էր, բայց կարճատեւ եւ ավարտվեց 1965-ին ստեղծված «Մայրություն» հիանալի նկարով: Այս նկարում մոր եւ մանկան կերպարները միաձուլվել են անքակտելի միասնության մեջ, ասես կանխավ ազդարարելով թույն կյանքը եւ դուրս գալով դրա սահմաններից: Կյանքի հավերժական շարժման, դրա միաձուլության եւ գոյություն ունեցող ամեն ինչի փոխկապակցվածության այդ գաղափարը կդառնա նրա ստեղծագործության գլխավոր թեման եւ հետագայում կհառնի նրա մի ամբողջ շարք նկարներում՝ յուրօրինակ կերպարանքով, որոնք ինքը կանվանի «Կերպափոխումներ»: Դրանք նա սկսեց նկարել Լենինգրադում արդեն 90-ականներին եւ շարունակեց այդ շարքը Մոսկվայում:

Բայց «Կերպափոխումներից» շատ առաջ նկարիչը կտրուկ բեկվեց ռեալիստական նկարի կողմը եւ շատ տարիներ աշխատեց այդ ոճով, հասնելով վարպետության նորանոր բարձունքների, նվաճելով լայն համբավ, արժանանալով գործընկերների, ճանաչողների եւ իր բազմաթիվ ցուցահանդեսների այցելուների հիացմունքին:

Նա նկարում է մրգավորների եւ բարեկամների դիմանկարներ, հասնելով արտասովոր նմանության՝ միաժամանակ կերտելով ընդհանրացնող մեծ ու ունեցող կերպարներ: Կնոջ դիմանկարը կյանքի ակունքներում առկա կանացիության ժառանգումն է, դուստրերի դիմանկարները՝ անչափ հետաքրքիր աղջկական բնավորությունների մի ամբողջ շարան, ընկերների ու գործընկերների դիմանկարները երբեմն փոխակերպված են առասպելական կերպարների. այստեղ նկարիչը խոսում է ժամանակների կապի, կյանքի անընդմեջ հորձանքի մասին:

Նրա դիմանկարների պատկերավոր կառույցի բազմաշերտությունը, իհարկե, պետք է տար իր պտուղները: Նկարիչը դասում է, որ իր ստեղծագործությունը բաժանվում է հինգ ժամանակահատվածի եւ որ դրանք, ինչպես պարզվում է, իրենից անկախ տեւում են 10 տարի: Վերջին 5-րդ ժամանակահատվածում, Լենինգրադում ապրած երեք տարիների ընթացքում նա հայտնագործել է նոր կերպարներ ու գաղափարներ, որոնք անկախ, կապված են նախորդ բոլոր ժամանակահատվածների հետ, բայց արտաքուստ շատ տարբեր են դրանցից:

Երբ երրորդ ժամանակահատվածում Գեղեցկությունը հնչում էր որպես օրհներգ եւ մեզ ամբողջացնում բնորդի հետ դրսեւորված նմանությամբ, ապա վերջինում «Կերպափոխումներում», անձը ճողարկված, բաժանված է, եւ կարծես թե մակերեւույթ է դուրս գալիս այլանդակությունը: Այդ նկարները առաջին հայացքից լի են անհայտ էակներով, որոնք բազմադեմ են, բազմաձեւ, երկսեռ եւ բազմատարիք: Բայց աստիճանաբար խորամուխ լինելով պատկերին, սկսում ես ըմբռնել իրերի խորին էությունը: Այստեղ կարծես տեղի է ունենում նկարչին հուզող բոլոր թեմաների, բոլոր կերպարների միաձուլում, եւ դրանք համատեղ աճում են այդ նկարներից յուրաքանչյուրում: Կյանքի միաձուլություն, վիճակների բազմաշերտություն. մի՞թե մեզանից յուրաքանչյուրն իր մեջ դա չի զգում: Մի՞թե գեղեցկությունը եւ այլանդակությունը, լույսը ու ստվերը, ծերությունը եւ մանկությունը, վիշտը եւ ուրախությունը առանձին գոյություն ունեն:

Միասնության այս գաղափարը նկարիչը ոչ թե սոսկ նկարում է, այլ վերապրում որպես կյանքի անխուսափելի գործընթաց, նա այն զգում է որպես ծանր եւ միաժամանակ քաղցր բեռ, զգալով կյանքի ողջ անկատարության եւ այն բանի համար, որ անցորդ մենք լոկ երազում ենք...

Նկարներից յուրաքանչյուրն ինքնին գլուխգործոց է եւ միաժամանակ վստահորեն խոստանում է էլ ավելի մեծ բարձունք: Ռուդոլֆ Խաչատրյանը խորհրդածում է կյանքի մասին, դա նրա բնական վիճակն է եւ նա ներընկալմամբ ճանաչում է կյանքի խորությունը, դրա չբացահայտված գաղտնիքները:

Նրա բնանկարները, բազմաբնույթ եւ դրա հետ մեկտեղ որոնող ու տագնապալի ստեղծագործությունն իր մեջ կրում է կյանքի առավել բեռները, այստեղ, զգում ենք հովասալ, կապտականի տեղերականությունն ու համընդհանրությունը, եւ մարդը կողքին ամեն ինչում գեղագեղի, գարնան հասկի, ափամերձ ավազաքարերի ուրվագծերի, մամռապատ քարերի մեջ տեսնել աստվածային մեծ ոգեշնչման նշաններ: Այդ են ամփոփում նրա նկարները...

Շուտով Երեւանում ցանկություն կա Ռուդոլֆ Խաչատրյանի նկարների մեծ ցուցահանդես բացել: Ներկայումս նկարներ փոխադրելը բանկ գործ է: Փաստորեն, դա է խանգարիչ պատճառը: Հուսանք, որ կգտնվեն օգնականներ, եւ Հայաստանի բնակիչները իրենց աչքերով եւ ոչ թե ուրիշների պատմածով կծանոթանան մեր ժամանակների ամենանշանավոր նկարիչներից մեկի արվեստին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏԱ ՌՈՒԽՅԱՆ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մշակութային ձեռնարկներ Եղեգնաձորում

ԱՐՄԵՆ ԱՌԱՔՅԱՆ

Մշակութային հագեցած կյանքով է ապրում այսօր Եղեգնաձորը, որում իր ուրույն դերն ունի ՀԹՄՄ Եղեգնաձորի մասնաճյուղը (նախագահ Պետրոս Սահակյան):

Հանդիսատեսի կողմից առանձնապես սիրված է ուսանողների եւ հնարամիտների «ՀՈՒ-ՀԱ» ակումբը, որի հերթական մրցույթ-հանդիպումը տեղի ունեցավ ապրիլի 10-ին շրջանային մշակույթի տան լեփ-լեցուն դահլիճում: Մրցում էին Եղեգնաձորի գեղարվեստի դպրոցի աղջիկների «Ամալյա» եւ զինվորներից կազմված «Գրադ» թիմերը: Իրենց մարտական ընկերներին ողջունելու էին եկել զինվորները, որոնց դժվարին ու լարված ծառայության մեջ այդ օրը հավանաբար որպես [illegible] հիշողություն կմնա:

Մրցույթին հյուր էին եկել սփյուռքահայ անվանի բարերար գործիչ Պերճ Ֆազլյանը եւ Թեհրանի մշակութային միության Կանադայի եւ Մ. Նահանգների ներկայացուցիչ Նելիա Գայանյանը:

Հաջորդ օրը առավոտյան ՀԹՄՄ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի վարչության անդամների ուղեկցությամբ հյուրերին ընդունեցին Եղեգնաձորի շրջխորհրդի գործկոմի նախագահի առաջին տեղակալ Սմբատ Խուդոյանը եւ շրջխորհրդի գործկոմի սոցապահովման ծառայության պետ Վարդգես Խուդոյանը: Հանդիպման ժամանակ խոսվեց մշակույթի ոլորտում առկա տեղական բնույթի դժվարությունների եւ մտահոգությունների մասին, տեղական իշխանությունների եւ ՀԹՄՄ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի հետագա համագործակցության մասին: Վերջում հյուրերը շնորհակալություն հայտնեցին գործադիր կոմիտեին մասնաճյուղին ցուցաբերած նյութական եւ բարոյական օժանդակության համար եւ հույս հայտնեցին, որ առաջիկայի սերտ համագործակցության արդյունքով էլ ավելի կաշխուժանա շրջանի մշակութային կյանքը: Ի դեպ, տեղեկացնենք նաեւ, որ Եղեգնաձորի «Արագիլ» կինոթատրոնի շենքը վերջերս վարձակալվել է ՀԹՄՄ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի կողմից եւ վերանորոգման աշխատանքներից հետո առաջիկայում նախատեսվում է մշակութային միջոցառումներ իրականացնել՝ ֆիլմերի ցուցադրում, ցերեկույթներ, գրական-երաժշտական միջոցառումներ:

ԱՆՏՈՒՐԱԺ

Գրքասերների թիվն աճում է

Ըստ մեզ հասած արժանահավատ տեղեկությունների, վերջին ամիսների ընթացքում կտրուկ աճել է ՆԳՆ աշխատակիցների ընթերցասիրությունը, ինչպես նաեւ՝ փոխվել է ընթերցվող գրքերի տեսականին: Եթե ՆԳՆ աշխատակիցների ճնշող մեծամասնությունը նախկինում գերադասում էր երբեմն ընթերցել «Բարոն Մյունհաուզենի արկածները» եւ «Արկածային գրադարան» մատենաշարի այլ գրքեր, այժմ նախապատվությունը տալիս է «Միխայել Վարանդյան» հայ կամավորական համատեղ ձեռնարկության գրադարաններից դուրս բերվող Ավետիս Ահարոնյանի 20 հատորյակին, Սիմոն Վրացյանի, Կարո Սասունու, Սողոմոն Թեհլերյանի փաստավավերագրական վեպերին: Հատկապես ուշագրավ է, որ այդ որակափոխության նախաձեռնությունը եւս պատկանում է իրեն՝ ՆԳՆ նախարար Վանո Սիրադեղյանին: Հավանաբար, այդ քայլով մեծարգո նախարարը ՆԳՆ համակարգը ազգային արժեքներին մոտեցնելու հերթական ծափահարելի քայլն է կատարում: ■

ԵՐԵՎԱՆ

Համբարձում Գալստյանի թոշակ՝ Գայանե Շագոյանին

Ազգագրագետ եւ հասարակական-քաղաքական հանգուցյալ գործիչ Համբարձում Գալստյանի ցանկություններից մեկն է եղել բարձր կրթաթոշակ նշանակել ազգագրության գծով մասնագիտացող ուսանողներին: Անկատար մնացած նրա իղձը իրագործեց եղբայրը՝ Արսեն Գալստյանը. ամսական 100 ամերիկյան դոլարի չափով սահմանված կրթաթոշակը Երեւանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի ազգագրության բաժնի ուսանողուհի Գայանե Շագոյանին երեկ արժանացնելով:

Ուսանողուհին, ի դեպ, անտեղյակ էր եւ հանդիսությանը ներկա չէր: Այնուամենայնիվ Արսեն Գալստյանը շնորհավորեց նրան՝ Համբարձում Գալստյանի անվան կրթաթոշակին առաջինն արժանանալու կապակցությամբ: Ուսանողուհին կրթաթոշակը ստանալու է վեց ամիս, իսկ սեպտեմբեր ամսից հոգաբարձուների խորհուրդը ձեռնամուխ կլինի նոր հավակնորդի որոնմանը:

Ս. Պ.

Պետրոս Ասլանյանի ցուցահանդեսը Տորոնտոյում

«Կամք» օրաթերթի մարտի 22-ի համարից տեղեկանում ենք, որ Համազգայինի կերպարվեստի հանձնախմբի կազմակերպությամբ մարտի 2-ին, Տորոնտոյի Հայ կենտրոնի սրահում բացվել է գեղանկարիչ Պետրոս Ասլանյանի ցուցահանդեսը: Ցուցահանդեսում ներկայացված են արվեստագետի 50 յուղաներկ կտավներ: ■

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Մայքլ Դուգլասը հակված է դեպի... խմիչքը

Վերջերս Մայքլ Դուգլասը հայտարարեց, որ կյանքում ճիշտ չէ իրեն սեքսուալ հակ համարել, որպիսին ներկայացվել է «Ճակատագրական տենչանք» եւ «Հիմնական բնազդ» էրոտիկ ֆիլմերում: «Ավելի շատ հակում ունեմ դեպի խմիչքը,

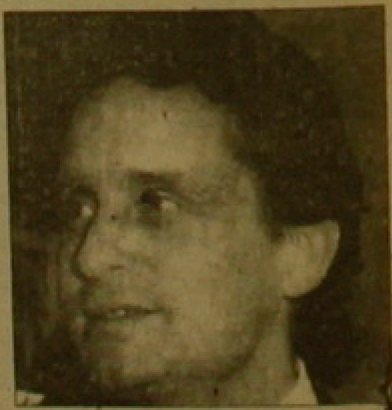

քան դեպի կինը, խոստովանել է արտիստը «Վենիտի ֆեյր» ամսագրում եւ շարունակել, որ մոտ ապագայում պատրաստվում է բուժվել Արիզոնա նահանգի հատուկ հիվանդանոցում:

Ջեյն Ֆոնդան ԱՄՆ-ի հարավում

Կինոաստղ եւ աերոբիկայի հիմնադիր Ջեյն Ֆոնդան միանգամայն երջանիկ է Հարավային Կարոլինայի նահանգում: Այստեղ՝ ԱՄՆ-ի նախագահական հարավում, նա հաճախ է լինում այն բանից հետո, երբ ամուսնացավ հեռուստամագնատ Թեդ Թըրների հետ: «Սա միակ վայրն է, որտեղ մարդիկ գալիս են ինձ մոտ եւ ասում, որ երջանիկ են ինձ այստեղ տեսնելով», հայտարարել է մարդու իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված բազմաթիվ ելույթների մասնակից Ֆոնդան՝ նախկին սերկաշիրական հարավի այդ նահանգում, ընդամենը նշելով, որ իրեն այժմ անվանում են Ջեյն Թըրներ կամ մեծ, եւ դա իրեն դուր է գալիս:

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Անուշ Նազգաշյանի բանաստեղծական երկրորդ ժողովածուն

Վերջերս հայրենիքում լույս տեսավ սփյուռքահայ բանաստեղծուհի Անուշ Նազգաշյանի բանաստեղծական երկրորդ ժողովածուն՝ «Գիշերային պատարագ» խորագրով: Առաջինը, որ կրում էր «Սիրոյս տաք շունչէն» վերնագիրը, ջերմ արձագանքներ ունեցավ թե՛ սփյուռքահայ, թե՛ հայրենի գրական շրջանակներում:

Այս անգամ եւս նույնն են թեմաները, սակայն նոր՝ բանաստեղծական արձարձումները: Երիտասարդ հայուհու մտորումների ու խոհերի կիզակետում դարձյալ Հայրենիքն է: Նոր ժողովածուում, ընդ որում ոչ միայն խանդակաթ առումով, մեծ տեղ է զբաղեցնում սիրային քնարերգությունը:

Հարկ է նշել, որ իր ակունքին առնչվելով արեւմտահայ դասական պոեզիայի վճիտ ավազանից, շնորհալի բանաստեղծուհին հաջողությամբ շարունակում է դրանք:

Ժողովածուն հիմք է տվել Մարո Մարգարյանին իր առաջաբանի վերջում գրելու. «Վստահ եմ, որ Անուշը շուտով կդառնա մեր շատ սիրված ու լայնորեն ճանաչված գրողներից մեկը»: Գիրքը, որի խմբագիրն է Լեւոն Լաճիկյանը, աչքի է ընկնում նաեւ ճաշակավոր ձեւավորմամբ (նկարիչ՝ Գրիգոր Սարիկյան): Ավելացնենք, որ այս օրերին Անուշ Նազգաշյանը կրկին Երեւանում է, եւ սպասվում է նրա ստեղծագործական երեկոն Գրողների տանը: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Տալի հուշամրցաշարը Ռիգայում

Երեկ Լատվիայի մայրաքաղաքում մեկնարկեց շախմատի խոշոր միջազգային մրցաշար, որը նվիրված է աշխարհի ութերորդ չեմպիոն, ռիգացի Միխայիլ Տալի հիշատակին: Մասնակից 11 հռչակավոր գրոսմայստերների ցուցակը գլխավորում է աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը, որն այս տարի առաջին անգամ է մրցապարեզ ելնում: Ի դեպ, Կասպարովը նաև մրցաշարի կազմակերպիչներից մեկն է. այս միջազգայինը պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի նոր մրցումների առաջին փուլն է:

Ուրախալի է, որ այս շատ հեղինակավոր մրցապայքարին մասնակցելու հրավեր է ստացել նաև Հայաստանի շախմատային առաջատար Ռաֆայել Վահանյանը:

Մրցումների հետ անմիջական առնչություն ունի ևս մեկ հայ շախմատիստ: Խոսքը վերաբերում է միջազգային վարպետ, 21-ամյա Հովիկ Դանիելյանին, որը, չնայած իր երիտասարդ տարիքին, վերջերս հաջողությամբ կատարում է աշխարհի ուժեղագույն գրոսմայստերներից մեկի՝ Վլադիմիր Կրամնիկի մարզչական պարտականությունները:

Ահա մասնակիցների ամբողջական կազմը.

1. Գարրի Կասպարով (Ռուսաստան)
2. Վիշ. Անանդ (Հնդկաստան)
3. Վլադիմիր Կրամնիկ (Ռուսաստան)
4. Վասիլի Իվանչուկ (Ուկրաինա)
5. Արթուր Յուսուպով (Գերմանիա)
6. Նայջլ Շորթ (Անգլիա)
7. Ռաֆայել Վահանյան (Հայաստան)
8. Յան Թիման (Հոլանդիա)
9. Յան Էլվեստ (Էստոնիա)
10. Բորիս Գուլկո (ԱՄՆ)
11. Էդվին Կենգիս (Լատվիա)

Այս ցուցակում ներկայացվածությունը տրված է ըստ անհատական գործակիցների: Բայց աղյուսակում էլ Կասպարովին բաժին ընկավ առաջին համարը, ընդ որում առանց վիճակահանության: Կազմակերպիչները այդպես վարվեցին, որպեսզի չեմպիոնը երեկ՝ իր ծննդյան օրը խաղից ազատ լինի:

Էլինան առաջինն է Սանկտ Պետերբուրգում

Սանկտ Պետերբուրգում ավարտված շախմատի կանանց միջազգային

Էլինա Դանիելյան

մրցաշարում մեծ հաջողության հասավ երևանցի գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը: 11 հնարավորից վաստակելով 7,5 միավոր, նա բաժանեց առաջին-հինգերորդ տեղերը, իսկ գործակիցների լրացուցիչ ցուցանիշներով ճանաչվեց մրցումների հաղթող:

ՏԱՐԱԳՆԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ճապոնիան ֆուտբոլիստների ծերանոց

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

Ճապոնիայի ֆուտբոլի պրոֆեսիոնալ լիգան ստեղծվել է 1993 թ.: Նրա առաջին 2 առաջնություններում հաղթել է Կավասակիի քաղաքի «Յոմիուրի Վերդի» թիմը: 1-ին առաջնությանը մասնակցեց 10 թիմ: 2-րդ առաջնությունում նրանց թիվը հասավ 12-ի: Ընթացիկ մրցաշրջանում Ճապոնիայի 3-րդ առաջնությանը արդեն մասնակցում են 14 թիմեր: Ներկա առաջնության 1-ին շրջանն սկսվեց մարտի վերջերին և պետք է ավարտվի հուլիսին: Մայիսի 14-ից մինչև հունիսի 17-ը նախատեսված է ընդմիջում, քանի որ այդ ընթացքում Ճապոնիայի հավաքականը մրցաշրջագայություն է կատարելու Եվրոպայում: Պրոֆեսիոնալների լիգայի 2-րդ շրջանն սկսվելու է օգոստոսին և ավարտվելու է նոյեմբերին: Ուշագրավն այն է, որ 1-ին և 2-րդ շրջանի հաղթող թիմերը եզրափակիչում խաղալու են իրար դեմ և հաղթողը շահելու է 1 մլն դոլար: Չնայած Ճապոնիայի պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլի առաջնությունների հիմքը նոր է դրվել, սակայն այն աշխարհի ամենահարուստներից մեկն է: 1993 թ. առաջնության ամեն մի խաղին միջինը հետևում էին 18553 մարզասերներ: 1994 թ. այդ թիվը հասավ 19724-ի: Ներկա առաջնությունում Ճապոնիայի ֆուտբոլի ղեկավարները պնդում են, որ միջինը մեկ խաղի հանդիսականների թիվը գերազանցի 20 հազարի սահմանը: Այժմ Ճապոնիայի պրոֆեսիոնալ լիգայի առաջնության խաղերին մասնակցում են օտարերկրյա 54 ֆուտբոլիստներ, որոնցից շատերը Եվրոպայի կամ Հարավային Ամերիկայի նախկին աստղեր են: Ճապոնիայում մեծ թիվ են կազմում բրազիլացի ֆուտբոլիստները: Ճապոնիայում գտնվող բրազիլացի 28 լեգեոներների թվում են նաև այնպիսի հանրահայտ ֆուտբոլիստներ, ինչպիսիք են Զիկոյն, Ժունիորը, Կարեկան, Մյլլերը, Ժորժինյոն, Լեոնարդոն և ուրիշներ: Իսկ աշխարհի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականի ավագ Դունգան Գերմանիայի Բունդեսլիգայի առաջնության ավարտից հետո նույնպես պատրաստվում է առաջիկա հունիսին տեղափոխվել Ճապոնիա, խաղալու Իվասա քաղաքի «Ժուբիլո» թիմում:

Ճապոնիայում են նաև ռուսաստանցիներ Օլեյնիկովը, Պրոտասովը, գեր-հարավսլավացի Ստոյկովիչը, մանացի Ռումենիգեն, իտալացի Սկիլաչին: Եվրոպայում արդեն մոռացել են, թե նրանք ով են:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Գյումրիի «Շիրակը» 1/2 եզրափակիչում

Հանրապետության չեմպիոն Գյումրիի «Շիրակը» գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակչի պատասխան խաղում երեկ Գյումրիում 1-0 հաշվով հաղթելով ՀՄԸՄ-ին՝ դուրս եկավ կիսաեզրափակիչ: Հաղթական գոլը 40-րդ րոպեին խփեց Սամվել Նիկոլյանը: Հիշեցնենք, որ մրցակիցների առաջին հանդիպումը, որը տեղի էր ունեցել Երևանում, նույնպես ավարտվել էր «Շիրակի» հաղթանակով՝ 2-1 հաշվով:

Կարպով-Կամսկի մրցախաղը Ալժիրո՞ւմ

Ինչպես հայտնի է, գալիք աշնանը ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի կոչումը վիճարկելու են աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Անատոլի Կարպովը և այդ կոչման հավակնորդ Գատա Կամսկին (ԱՄՆ): Նախատեսված էր, որ այդ մրցախաղը պետք է տեղի ունենա կամ Բելգրադում, կամ Սուրբ Ստեփանոս կղզում: Հիշեցնենք, որ Ֆիշեր-Սպասկի դարի ռեւանշ մրցախաղի մի կեսը անցկացվեց Սուրբ Ստեփանոսում, իսկ մյուսը՝ Բելգրադում: Եւ ահա հայտնի դարձավ, որ Ալժիրի շախմատի ֆեդերացիան ցանկություն է հայտնել իր մոտ կազմակերպել Կարպով-Կամսկի մրցախաղը: Շախմատի աշխարհի առաջնությունների 100-ամյա պատմության ընթացքում առաջին դեպքն է, որ աշխարհի առաջնության մրցախաղը կարող է տեղի ունենալ աֆրիկյան մայրցամաքում:

Սամփրասը դուրս մնաց մրցաշարից

Բարսելոնում տեղի ունեցող թենիսի մրցաշարի երկրորդ փուլում անհաջողության մատնվեց ամերիկացի Փիթ Սամփրասը, որը վերջերս էր ընդհանուր դասակարգման ցուցակում առաջին տեղը զիջել Անդրե Աղասիին: Սամփրասն իր առաջին իսկ ելույթում զիջեց գերմանացի Գրոսին, որը վերոհիշյալ ցուցակում գրավում է ընդամենը 84-րդ տեղը: Ընդհանրապես Բարսելոնի մրցաշարն սկսվեց մեծ անակնկալներով: Ասպարեզը թողեց նաև իսպանացի Սերխի Բրուգեյրան, որը համաշխարհային դասակարգման ցուցակում 4-րդ տեղում է:

Սկոտլանդ Յարդի ուղեկցությամբ

Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան հանդես է եկել առաջարկությամբ, որ երկրի հավաքականն արտասահմանում հանդես գա միայն գաղտնի ոստիկանության՝ Սկոտլանդ Յարդի ուղեկցությամբ: Այդ հայտարարությունն առայժմ ոչ պաշտոնական է, սակայն ֆեդերացիան մտահոգված է անգլիական մոլագար ֆուտբոլասերների վարքագծով, որոնց պատճառով վերջին անգամ լուրջ ընդհարումներ եղան փետրվարին տեղի ունեցած Իռլանդիա-Անգլիա խաղի ժամանակ:

Բելգիական պատմություն

Ստեֆա Մայենեն պետք է լիներ փայլուն լողորդ: Նա 1993 թ. պատրաստվում էր մասնակցել Եվրոպայի առաջնությանը, բայց հիվանդության պատճառով դա նրան չհաջողվեց: Մայենենն բախտն ուզում էր փորձել 1994 թ. աշխարհի առաջնությունում, որը տեղի ունեցավ Հռոմում: Բայց առաջնությունից մի քանի օր առաջ վատ երազ տեսնելով, ծնոտը պատին հարվածեց և ծանր վնասվածք ստացավ: Բնականաբար այս անգամ էլ նա չկարողացավ ասպարեզ դուրս գալ: Բելգիացիները սկսեցին նրան չհավատալ և ստախոս էին անվանում: Ստեֆա Մայենեն համառություն դրսևորելով և ամեն օր մարզվելով սեփական ֆինանսներով, այնուամենայնիվ կարողացավ մասնակցել ԱՄՆ-ի բաց առաջնությանը: Նա հաղթեց 3 լողատարածություններում և Բելգիայի երեք նոր ռեկորդ սահմանեց: Բրյուսելում սկսում են հավատալ Ստեֆա Մայենենին:

ԳՈՐԻՍ

Վերակառուցված մարզադաշտի բացումը

Մի քանի օր հետաձգվելուց հետո, ապրիլի 12-ին տեղի ունեցավ Գորիսի քաղաքային վերակառուցված մարզադաշտի հանդիսավոր բացումը:

Լասի խութի ստորոտում ծվարած, գողտրիկ, սպորտային համեստ պահանջները բավարարող մարզադաշտը քաղաքային իշխանության և ՀՀ պետնախարարի գործերյան աշխատակազմի եռանդուն ջանքերի և մարդկանց երկամսյա օրնիբուն աշխատանքի արդյունք էր:

Բացման ծրագրով նախատեսված միջոցառումներին մասնակցեցին հարյուրավոր դպրոցականներ և ուսանողներ, որոնք արարողությունը վերածեցին գունագեղ խրախճանքի:

Մարզադաշտում և շրջակա բարձունքներում հավաքվել էին հազարավոր գորիսցիներ և հյուրեր: Պատերազմի բոթ ու բովով անցած քաղաքացիներն առաջին անգամ լիաթոք ըմբոշխնում էին խաղաղությունը: Նորաբաց մարզադաշտը օրհնեց Սյունյաց հոգևոր թեմի առաջնորդ Աբրահամ Վարդապետ Մկրտչյանը: Բացման արարողությունն ավարտվեց Գորիսի և ԼՂՀ «Երազանք» ֆուտբոլի վետերանների թիմերի հանդիպումով:

Արցախցիների պատվիրակությունը ղեկավարում էր ԼՂՀ պաշտպանության նախարար, գեներալ-մայոր Սամվել Բաբայանը, որը խաղի ընթացքում տեղ էր զբաղեցրել ֆուտբոլի ոչ պակաս երկրպագու ՀՀ պետնախարար Վազգեն Սարգսյանի կողքին: Պատերազմի հովերով արցախցիները տարաբնույթ հանդիպումներ են ունեցել ամուր թիկունք դարձած գորիսյան հողում, այս մեկը ֆուտբոլային խաղի տեսքով, որպես հաղթանակի ու խաղաղության պարգև, նույնպես անմոռաց է:

Հիշարժան խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 1-1:

2-րդ խաղակեսում առավելի հաջողության հասան գորիսցիները, իսկ խաղի վերջին րոպեներին հասած արցախցիներին հաջողվեց հավասարեցնել հաշիվը:

Գորիսի վետերաններին հաղթանակի համար չօգնեց և այն, որ թիմի հետ խաղադաշտ էին դուրս եկել ՀՀ պետնախարարի Գորիսի աշխատակազմի ղեկավար գեներալ-մայոր Սուրեն Աբրահամյանը, ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ, նախկին արարատցի Արմեն Սարգսյանը: Հյուրերի կազմում խաղում էր ԼՂՀ արտգործնախարարի տեղակալ Վալերի Աբրաջանյանը:

Հանդիպումը պատշաճ մակարդակով վարեց ՖԻՖԱ-ի մրցավար Ալավա Ղազարյանը:

Գորիսի մարզադաշտի բացման տոնը կայացավ:

Մնում է հուսալ, որ ՀՀ բարձրագույն խմբում հանդես եկող Գորիսի «Զանգեզուրը» հարազատ մարզադաշտում միավորներ կվաստակի և կուրախացնի իր երկրպագուներին:

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՀԱՆԵՐԴՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եվրոպական ազգային մրցաշարերն ավարտվում են

Եվրոպական շատ երկրներում ավարտին են մոտենում գավաթների խաղարկությունները և առաջնությունները:

Իտալիայի գավաթի խաղարկության եզրափակիչում մրցելու են «Յուվենտուսը» և «Պարմա» հանրահայտ թիմերը: «Պարման» կիսաեզրափակիչում 3-1 հաշվով հաղթեց «Ֆոջիա» թիմին:

Անգլիայի գավաթը եզրափակիչում կխաղարկեն «Մանչեսթեր Յունայթեդը» և «Էվերտոնը»: «Մանչեսթերը» կիսաեզրափակիչում 2-0 հաշվով առավելության հասավ «Կրիստալ Պալասի» նկատմամբ:

Պորտուգալիայի գավաթի խաղարկությունում գրանցվեց անակնկալ: Պայքարից դուրս մնաց հանրահայտ «Բենֆիկան», որը քառորդ եզրափակիչում 0-2 հաշվով զիջեց «Սետուբալ» թիմին:

Ֆրանսիայի գավաթի խաղարկությունում «Պարի Սեն-Ժերմենը» 2-0 հաշվով առավելության հասավ Մարսելի «Օլիմպիկի» նկատմամբ, որն այժմ հանդես է գալիս Ֆրանսիայի 2-րդ դիվիզիոնի մրցաշարում: «Միլանի» հետ չեմպիոնների գավաթի խաղարկության պատասխան խաղից առաջ հոգեբանական առումով դա կարևոր հաղթանակ էր աշխարհի լավագույն ակումբը համարվող «Պարի Սեն-Ժերմենի» համար, որը մինչ այդ երբեք անընդմեջ պարտություն էր կրել սեփական հարկի տակ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ նախագահի աշխատակազմի Երիտասարդական գործերի խորհուրդը և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ֆիզիկական կուլտուրայի, սպորտի և երիտասարդության հարցերի վարչությունը ս. թ. ապրիլի 28-ից մայիսի 28-ը անցկացնելու է մանկա-պատանեկան և երիտասարդ կատարողների հանրապետական մրցույթ-փառատոն:

Մրցույթին կարող են մասնակցել մինչև 35 տարեկան անհատ կատարողներ և ստեղծագործ խմբեր:

Մանկա-պատանեկան և երիտասարդ կատարողների մրցույթ-փառատոնը ընդգրկում է ստեղծագործական բոլոր ժանրերը:

Մրցույթը անցկացվելու է Երիտասարդական պալատի մեծ դահլիճում: Մրցույթի հաղթողների համար սահմանված են դրամական խոշոր պարգևներ: Հաճելի անակնկալներ են սպասվում նաև հանդիսատեսներին:

Մրցույթի մասնակիցների հայտերը ընդունվում են մինչև ս. թ. ապրիլի 27-ը: Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել

Երևան, Աբովյան 9, 2-րդ հարկ, 19 սենյակ կամ զանգահարել 52-98-42, 52-69-85 հեռախոսահամարներով:

digitised by A.R.A.R.@

"ԱՐԱՅ" ՖԻՐՄԱ FIRM "ARAY"

Ֆաքսեր, քսերոքսներ, պատճենահանման սարքեր եւ բազմացման նյութեր, ֆաքս-շահագործման նյութեր, ֆոտո- ու այլ տիպի մոդեմներ, լազերային եւ այլ տիպի տպող սարքերի քարտրիջներ եւ փոշի, համակարգիչների հանգույցներ եւ գիսկեր:

Հասցեն.
ք.Երեւան Ազատության պող.9
Հեռ. 25-32-36, 25-37-50

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արդշինբանկի նախագահի աշխատակազմը հայտնում է բանկի բաժնետերերին, որ Արդշինբանկի բաժնետերերի ամենամյա ժողովը կկայանա ս. թ. ապրիլի 15-ին Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի նիստերի դահլիճում, Բաղրամյան 40 հասցեով: Գրանցումը տեղի կունենա ժ. 10-ին, սկիզբը 11:30-ին: Ապրիլի 5-ից բաժնետերերը կարող են հրավիրատոմսեր ստանալ բանկի իրենց բաժանմունքներում: Ժողովի կազմակերպման հարցերով դիմել 56-71-39 հեռախոսահամարով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Շտապ վաճառվում է երԱԶ մակնիշի ավտոմեքենա: Զանգահարել 550258, 558685 հեռախոսով, ժամը 19:00-ից հետո:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկու առանձնատուն, 250 ք/մ ընդհանուր տնամերձ հողամասով «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում:

Զանգահարել 58-33-26, 25-25-38

ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ

Ի կատարումն Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի վարչության 12 հուլիսի 1994 թ. թիվ 45 որոշման, հրապարակվում է

Բաժնետիրական առեւտրային արդյունաբերաշինարարական բանկի (արտոնագիր 48, արտարժութային գործառնությունների գլխավոր արտոնագիր 4) ֆինանսական գործունեության վերաբերյալ հաշվետվությունները առ 1-ը հունվարի 1995 թ.

ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ
Արդշինբանկի առ 01.01.1995 թ.

Հաշվեկշռի հոդվածները	գումարը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎ	
1. Դրամական միջոցներ	1159591
ա) դրամով	310460
բ) արտարժույթով	849131
2. Հաշիվներ թղթակից բանկերում	2404536
ա) դրամով կենտրոնական բանկում	-
դրամով այլ բանկերում	-
բ) արտարժույթով հանրապետությունում	598738
գ) արտարժույթով հանրապետությունից դուրս	1805798
3. Միջոցներ պարտադիր պահուստավորման ֆոնդում	867315
ա) դրամով	289203
բ) արտարժույթով	578112
4. Արժեթղթեր, փայամասնակցություն	62560
5. Վարկային ներդրումներ,	5585848
այդ թվում արտարժույթով	3419262
6. Այլ բանկերին տրված վարկեր,	36975
այդ թվում արտարժույթով	-
7. Լիզինգ	-
8. Ֆակտորինգ	-
9. Հաշվարկներ բանկի մասնաճյուղի մեջ	94102816
10. Հիմնական ֆոնդեր	193118
11. Շահույթի հաշվին օտարված միջոցներ	1897350
12. Դեբիտորներ	94727
13. Այլ ակտիվներ (մնացած ակտիվներ),	4451620
այդ թվում բանկարժեք մետաղներ	158
14. Վնաս	-
ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	110856456
ՊԱՍԻՎ	
1. Կանոնադիր կապիտալ	99470
2. Պահուստային ֆոնդ	46549
3. Այլ ֆոնդեր	881988
4. Հաճախորդների հաշվարկների միջոցներ,	6698093
այդ թվում արտարժույթով	5242131
5. Թղթակից բանկերի հաշիվներ	798223
6. Կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների դեպոզիտներ	948329
7. Բանկերի եւ այլ վարկային հիմնարկների դեպոզիտներ	
8. Քաղաքացիների ավանդներ,	324917
այդ թվում արտարժույթով	324241
9. Հաշվարկներ բանկի մասնաճյուղերի միջեւ	95318412
10. Այլ բանկերից ստացված վարկեր	38000
11. Այլ պասիվներ (մնացած պասիվներ)	3201190
12. Հիմնական միջոցների վերագնահատում	2766
13. Շահույթ	1897350
14. Կրեդիտորներ եւ այլ պարտավորություններ	601169
ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	110856456

ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ ԵՎ ԾԱԽՍԵՐ

Հոդվածների անվանումը	գումարը հազ. դրամ
1. Բանկի եկամուտներ	6311208,7
2. Բանկի ծախսեր	4413858,5
3. Վնասների հաշվին դուրս գրված գումարներ	
4. Շահույթ	1897350,2
5. Վնաս	

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՇԱՀՈՒՅԹԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հոդվածների անվանումը	գումարը հազ. դրամ
1. Շահույթի ընդհանուր գումարը	1897350,2
2. Վճարված են հարկեր	910864,4
3. Պահուստավորման ֆոնդին	24740
4. Արտոնյալ բարեգործություն	8621
5. Բաշխման ենթակա շահույթ	953125

ՀԱՇՎԱՐԿ
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված բանկերի գործունեության կարգավորման տնտեսական նորմատիվների

Ցուցանիշների անվանումը	Սահմանված տնտեսական նորմատիվի մեծությունը	Տնտեսական նորմատիվի փաստացի մեծությունը առ. 1.01.95 թ.
Ն.1 Բանկի սեփական միջոցների եւ ակտիվների միջեւ սահմանված հարաբերակցություն	նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 1:25	0,22
Ն.2 Բանկի սեփական միջոցների եւ նրա պարտավորությունների հարաբերակցություն	առավելագույն թույլատրելի մեծությունը 1:12	0,23
Ն.3 Բանկի իրացվելի ակտիվների գումարի եւ ցպահանջ հաշիվների գծով նրա պարտավորությունների հարաբերակցություն	առավելագույն թույլատրելի մեծությունը 1:5	0,63
Ն.4 Մեկ փոխառուի ռիսկի առավելագույն չափը	առավելագույն թույլատրելի մեծությունը 0,5	0,11
Ն.5 Բնակչության կողմից ներդրված գումարների եւ բանկի սեփական միջոցների միջեւ սահմանային հարաբերակցություն	առավելագույն թույլատրելի մեծությունը 12:1	0,14

ATTIS
ԱՎԻԱՑԻՈՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԵՐԵՎԱՆ

ԿԱՆՈՆԱՎՈՐ, ՄԱՐԴԱՏԱՐ ՉՎԵՐԹՆԵՐԻ ՏՈՄՍԵՐ

Չվերթն իրագործվում է «ԱԵՐՈՖԼՈՏ-Ռուսաստանյան միջազգային ավիաուղիներ» Ռուսաստանյան ազգային ավիաընկերության ԻL-62 միջազգային օդանավով

Թռիչքի օրերը՝ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, կիրակի, ժամը 15.50

Սպասարկումը միջազգային չափանիշներով
Տնտեսական, բիզնես և առաջին կարգեր
"AeroMar" ֆիրմայի սնունդ (այդ թվում սուրճ և տարբեր խմիչքներ)

Ձեր ցանկությամբ

ՏՈՄՍԵՐԻ
1. ԱՄՐԱԳՐՈՒՄ
2. ՊԱՏՎԻՐՈՒՄ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ
3. ԱՌԱՔՈՒՄ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ԱԲՈՎՅԱՆ-7
(Ռուսական դրամատիկական թատրոնի տոմսարկղում)
58-26-53, 56-49-78, 56-01-33

COMPANY
«ԱՅՍԲԵՐԳ»
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

ՀՈՒՄՔԻ
ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ

պայմանագրային առաքում ԱՊՀ եւ արտասահմանյան երկրներից, կարճ ժամկետներում եւ ցանկացած քանակությամբ:

Երեւանի պահեստներից՝

Չեխական սանտեխնիկայի կոմպլեկտներ եւ մասեր:
Իտալական, ֆրանսիական եւ գերմանական շինանյութեր:
Ջերմամեկուսիչ եւ ծածկի նյութեր:
Ցանկացած չափսի եւ մակնիշի էլեկտրոդներ:

ԱՇԽԱՏԵՔ ՄԵԶ ՀԵՏ

Հասցեն:
Հանրապետության հր., Միությունների տուն, III հարկ, սեն. 32
Հեռախոսներ: 52-05-31, 56-06-33
Հեռ./Ֆաքս: 151-833 AT&T

«Հայաստան» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2   Գրանցման թիվ 65.   Դասիչ 69149.   Պատվեր 1820   Տպաքանակը՝ 7000   Ստորագրված է տպագրության՝ 12. 04. 1995   Գինը՝ 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@